Бугун Москвада, Кремлнинг Съездлар саройида Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XIX Бутуниттифоқ конференцияси очилади

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 147 (20. 115) • 1988 йил 28 июнь • сешанба • Баҳоси 3 тийин.

Номерга телеграммалар

Ғўза кўсаклади

● Поп районидаги «Партия XXII съезди» колхозида ғўза парвариши юксак агротехника талаблари асосида олиб борилялти.

Зарбдор 90 кунликда актив иштирок этаётган деҳқонлар ютуқларга эришмоқдалар.

Хўжаликнинг А. Арслонов, Р. Дадабоев, С. Хўжаназаров, Ж. Эргашев, И. Қорабоев, Қ. Олимова ўртоқлар етакчилик қилаётган бригадалари пайкалларида бўлиқ кўсаклар кўзга ташланиб қолди. Бу йил колхоз пахтакорлари 1076 гектар ерда 4300 тонна пахта етиштиришга аҳд қилишган.

С. ҚУЧҚОРОВ.

Дастлабки ютуқ

● Хўжаобод районидаги «Ленинизм» колхози чорвадорлари давлатга 200 тонна сут топшириб, ярим йиллик планни 104 процент қилиб адо этдилар. Сут соғувчилардан Тўлқиной Тўланова, Рўзихон Исроиловалар бу ютуққа катта ҳисса қўшдилар.

Р. ЖУМАНИЁЗОВА.

Муддатидан илгари

● Ховос районидаги Тимирязев номли совхоз чорвадорлари давлатга топшириқдаги 190 тонна ўрнига 250 тонна сут етказиб бериб, ярим йиллик планни ортиғи билан бажардилар. Бу ўтган йилнинг шу давридагидан 50 тонна зиёддир. Давлатга гўшт, тухум, жун топшириш планлари ҳам ошириб уддаланди. И. Пўлатова, У. Жумаева, З. Остонақулова, И. Абдувоҳидова сингари сут соғувчилар мусобақада пешқадамлик қилишяпти.

Т. ОСТОНАҚУЛОВ.

Анжуман шарафига

● Москва районидаги «Октябрь 60 йиллиги» колхози паррандабоқарлари — Мамасоли Расулов бошлиқ оилавий звено аъзолари партиямиз анжуманига муносиб совға ҳозирладилар. Лабзи ҳалол пудратчи звено аъзолари эл дастурхонига 125 минг дона сифатли тухум етказиб бердилар. Шу райондаги Киров номли колхоз чорвадорлари эса 227 тонна серқаймоқ сут топшириб, ярим йиллик планларини ошириб уддаладилар.

Ғ. ПАРПИЕВ.

МУҲИМ СИЁСИЙ ВОҚЕА

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ташаббуси ва ташкилотчилиги шарофати билан мамлакатимиз кейинги йилларда тарихий аҳамиятга молик чуқур революцион ўзгаришларни бошидан кечирмоқда.

Ҳозирги босқичда мамлакат тараққиётини туб бурилиш йўлига солиб юбориш учун партиямиз сабот, матонат билан, реал вазиятни объектив, илмий таҳлил қилиш, барча нарсаларни ошкора айтиш, том маънодаги демократияни барқарор қилиш асосида иш кўрмоқда. КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленуми, КПСС XXVII съезди партиянинг социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш, совет жамиятини ҳар томонлама янгилаш, социализмни сифат жиҳатдан янги поғонага олиб чиқиш йўлини белгилаб берди. Бу новаторлик стратегияси КПСС Марказий Комитетининг январь ва июнь Пленумларида, Октябрнинг 70 йиллиги байрами кунларида, Марказий Комитетнинг шу йил февраль Пленумида чуқурлаштирилди ва конкретлаштирилди. Шу тариқа жамият турмушининг барча соҳаларини қайта қуриш назарияси ва илмий сиёсатига асос солинди.

«Қайта қуришнинг мақсади, — дейилади КПСС Марказий Комитетининг XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига Тезисларида, — социализмнинг инсонпарварлик табиати ва бунёдкорлик қудратини тўла-тўкис намоён этишдан иборат. Шу мақсадга эришиш демократия ва ошкораликни ривожлантиришдан, халқнинг ўз-ўзини бошқаруви, туб иқтисодий ислоҳот, жамиятни маънавий жиҳатдан поклашдан, инсоннинг эркин ва ҳар томонлама камол топиши замиридаги ижодий имкониятларини рўёбга чиқаришдан ажралмасдир».

Қайта қуришнинг дастлабки якунлари нималардан иборат, унинг йўлида турган тўсиқларни олиб ташлаш, революцион янгиланиш жараёнига янги қудратли туртки бериш, уни муқаррар тус олдириш учун нималар қилиш керак? Коммунистларни, барча совет кишиларини ғоят тўлқинлантириб турган мана шу саволларга бугун Москвада, Кремлнинг Съездлар саройида очиладиган Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XIX Бутуниттифоқ конференцияси жавоб қайтариши керак.

Конференция КПСС XXVII съезди қарорлари қандай бажарилаётгани, ўн иккинчи беш йилликнинг биринчи ярми асосий якунлари ва қайта қуриш жараёнини чуқурлаштириш соҳасида партия ташкилотларининг вазифалари; партия ва жамият турмушини янада демократиялаштириш тадбирлари ҳақидаги масалаларни муҳокама қилади. Булар партия ва мамлакат учун ҳаётий аҳамиятга эга масалалардир.

Конференцияни чақиришдан партиямиз кўзлаган бирдан-бир мақсад қилинган ишларга реалистик баҳо бериш, эришилган натижаларга жиддий танқид ва ўз-ўзини танқид асосидаги таҳлил позицияларидан ёндашиш, қабул этилган қарорлар қандай бажарилаётганлигини билиб олиш, биринчи галда эътибор берилишини талаб қилаётган масалаларни ўткир қилиб қўйиш, ижобий тажрибани умумлаштириш, олға томон бундан буёнги ҳаракат истиқболини белгилаб олишдан иборатдир.

XIX Бутуниттифоқ партия коференцияси партия ва мамлакат турмушидаги жуда катта сиёсий воқеадир, партиямиз ҳаётида ноҳақ равишда унутилган ёки аҳамият берилмай қўйган ленинча анъаналар қайта барқарор бўлаётганининг салмоқли рамзидир. Маълумки, марксчи—ленинчи партиямиз тарихида партия конференцияларига муҳим ўрин берилган. Улар янги типдаги партияни ташкил этишда, социализм учун кураш тактикаси ва стратегиясини ишлаб чиқишда жиддий роль ўйнаган. Конференциялар партия съездлари орасидаги даврда алоҳида аҳамият касб этган. Бундай анжуманларнинг мақсади, В. И. Ленин ўз вақтида кўрсатиб ўтганидек, амалий тажрибани ҳисобга олиш, зарарли нарсаларни улоқтириб ташлаш, энг яқин вақт ичида амалга ошириладиган бир қатор амалий тадбирларни аниқ белгилаш учун барча қимматли нарсаларни бирлаштиришдан иборат бўлган. Ана шу ленинча кўрсатма маъносида навбатдаги партия конференцияси коммунистлар учун аслида турмушимизнинг асосий масаласи — қайта қуриш соҳасидаги сиёсий имтиҳондир.

КПСС Марказий Комитетидан тортиб, бошланғич партия ташкилотларигача, барча меҳнат коллективларида конференцияга қизғин тайёргарлик кўрилди. Конференция олдидан унинг кун тартибига қўйиладиган масалалар хусусидаги мунозара учун платформа тариқасида КПСС Марказий Комитети Тезисларининг матбуотда эълон қилиниши совет кишилари сиёсий активлиги ва меҳнат ғайратига янги куч, самарали омил бахш этди.

Конференцияга тайёргарликнинг ўзи демократия ва ошкораликнинг чинакам мактаби бўлиб қолди. Бу, биринчидан, Тезисларни муҳокама қилиш жараёнида, иккинчидан, конференцияга делегатликка номзодлар кўрсатишда ўз ифодасини топди.

Бутун мамлакатда бўлганидек, Тезислар — коммунистлар анжумани сиёсий платформаси республикамиз меҳнат коллективларида, партия ташкилотларида зўр қизиқиш, манфаатдорлик билан муҳокама қилинди. Бу муҳим сиёсий кампанияда республика матбуоти, телевидение ва радио иложи борича фаоллик кўрсатдилар. Қайта қуриш қаерда муваффақиятли олға силжимоқда, қаерда унинг одимлари суст, қайси жойда бу хусусда гапвозликдан амалий ишга ўтилмаётир? Нима учун шундай бўлмоқда? Турғунлик асоратлари, ташаббуссизлик, ҳалол меҳнат қилаётган одамларга нисбатан баъзан ғамхўр бўлмаслик, инсон омили имкониятларидан фойдаланишга бепарволик каби ярамас одатларни улоқтириб ташлаш нега бунчалар қийин кўчмоқда? Нега бирон бир районда ёки меҳнат коллективида меҳнатни ташкил этишнинг илғор методлари, фан-техника ютуқларини жорий этишга менсимай қаралмоқда, ошкоралик ва демократиялаш кимнинг айби билан айрим жойларда депсиниб турибди, раҳбарликнинг буйруқбозлик ва бюрократик формаси нега ёппасига барҳам топмаётир? Тезислар муҳокамаси жараёнида кўпчиликни безовта қилаётган ана шу саволлар ўртага ташланди. Улар хусусида жиддий таклиф ва мулоҳазалар айтилди. Йиғилишлар давомида талайгина таклиф ва мулоҳазалар билдирилдики, бу Тезисларни муҳокамасига қайта қуриш платформаси сиёсатида фаол, ижодий ёндашилганлигининг ёрқин далилидир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети таклиф ва мулоҳазаларни вақти-вақти билан оператив равишда КПСС Марказий Комитетига етказиб турди.

Тасдиқланган вакиллик нормаси — 3780 партия аъзосидан бир делегат сайланиши қоидасига кўра, республикамиздан конференцияга 178 нафар делегат сайланди. Улар ўн минглаб коммунистлар ва партиясизлар иштирокидаги муҳокамаларда жами кўрсатилган 600 номзод орасидан танлаб олинди. Бунда номзодларнинг сиёсий, ахлоқий-маънавий фазилатлари, меҳнатдаги фаолияти асосий мезон бўлди. Конференция делегатлари — республика партия ташкилотининг муносиб намояндалари, республика халқ хўжалиги ва маданиятининг амалда барча асосий соҳаларининг вакилларидир. Улар республика партия ташкилотининг социал ва миллий состави рамзидир. Делегатлар орасида саноат, қурилиш, транспорт соҳаларининг меҳнатда пешқадам 47 вакили бор. Агросаноат комплекси вакиллари делегатларнинг салкам учдан бир қисмини ташкил этади. Улар асосан ишлаб чиқариш илғорлари, оддий колхозчилар ва совхозларнинг ишчилари, механизаторлар, чорвадорлар, пахтачилик бригадаларининг бошлиқларидир. Бир сўз билан айтганда, республика коммунистлари ишонч мандати берган делегатлар қайта қуриш учун олиб борилаётган курашнинг олдинги маррасида турган кишилардир.

Чунончи, Самарқанд лифтсозлик заводининг ишчиси Абдурашид Мелиев, «Фарғонанефтеоргсинтез» бирлашмасининг катта оператори Владимир Манаенко, Когон локомотив депосининг тепловоз-машинисти Фарҳод Аҳмедов, Янгиер бинокорлик материаллари ва конструкциялари комбинати 2-темир-бетон буюмлари заводи крановчиси Лилия Ханякина, Қумқўрғон районидаги «Қизил Октябрь» колхози бригада бошлиғи Раҳима Мирзаева, Нурота районидаги «Ғозғон» давлат наслчилик совхозининг катта чўпони Ғаффор Обидов, Ульянов районидаги «Партия XX съезди» совхози сут соғувчиси Ўғилниёз Боғиева ва бошқа делегатларни мисолга келтириш мумкин. Улар ҳалол, виждонан, ижодий меҳнат қилиб, бошқаларга намуна бўлишдан ташқари, интизомсизлар, бракчи ва прогулчилар, ишёқмаслар, тайёрга айёрлар, ташмачилар, оғизда иш битирадиганлар сингари қайта қуришга тўғаноқ бўлаётган консерватив шахсларга нисбатан муросасизликлари билан ажралиб турадилар.

Бутуниттифоқ партия конференциясида она—Ватанимизнинг барча томонларидан коммунистлар мандати билан келган 5 минг делегат мамлакатимиз истиқболи, қайта қуришни янада олға бостириш йўллари хусусида кенгашадилар. Бундай нуфузли кенгаш революцион қайта қуришни муқаррар жараёнга айлантирадиган чуқур ўйланган, пухта қарорлар қабул қилишни гарантиялайди.

Жонажон пойтахтимизда бугун ўз ишини бошлайдиган нуфузли анжуман партия ва жамиятимиз ҳаётида муҳим воқеадир. Конференция революцион қайта қуриш жараёнига янгидан қудратли омил бағишлайди, партия XXVII съезди қарорларини бажаришда муҳим босқич бўлиб қолади.

Суратда: Ҳабибулло Нишонов турмуш ўртоғи Майрам ҳамда қизлари Зуҳра ва Муқаддас билан.

А. КОВТУН фотоси (ЎзТАГ).

БОҒБОН ЎЙЛАРИ

Ҳабибулло Нишонов тажрибали пахтакор эди. Кўпчилик орасида пахтадан мўл ҳосил етиштиргани туфайли ҳурматга сазовор бўлганди. Унинг бригадаси томонидан ўзлаштирилган адир ерлар яхши ҳосил берарди. Ҳабибулло ака ўзи эришган обрў-эътибор сабабли бемалол яшайвериши мумкин эди. Лекин у бошқача ўйларди. Унинг боғдорчилик билан шуғулланишга аҳд қилганлиги кўпчиликни ҳайратга солди.

Бироқ шунга қарамай, у бошчилик қилаётган бригада Косонсой районидаги «Бухоро» совхозининг ташландиқ ерларини обод қилишга киришди. Коллектив тоғ ёнбағирларида минг гектар ерни ўзлаштириб, боғ-роғларга айлантирди. Ҳозир бу боғлар ҳосилга кирди.

Таниқли бригадирнинг шогирдлари ва издошлари тобора кўпайиб бормоқда. Уларнинг кўплари бригадаларга бошчилик қилишяпти. Ҳ. Нишонов билан эндиликда янги шогирдлари ишлашаётир. Шунинг учун ҳам бу коллектив — комсомол-ёшлар бригадаси деб юритилади.

— Қайта қуриш ҳақида кўпчилик гапиряпти, — дейди XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегати Ҳабибулло Нишонов. — Лекин ҳамма ҳам бу ишга астойдил киришгани йўқ. Ниманидир кутишяпти. Аслида кутиш эмас, ҳалол ва виждонан меҳнат қилиш керак. Олға қадам қўйишимизга халақит бераётган тўсиқларни олиб ташлаш лозим. Партия анжуманида ҳам шу ҳақда гап боради.

Коммунист Ҳ. Нишонов шу кунларда мамлакатимиз учун муҳим аҳамиятга эга бўлган масалаларни ҳал қилишда қатнашяпти.

Москва, Кремль:

ЛЕНИН БИЛАН МАСЛАҲАТ

XIX БУТУНИТТИФОҚ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ДЕЛЕГАТИ, «СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАХСУС МУХБИРИ Н. САЪДУЛЛАЕВ ХАБАР БЕРАДИ

Лениннинг Кремлдаги иш кабинети. Ҳозир бу ер ҳар қачонгидан гавжум. Гуррос-гуррос меҳмонлар навбат билан кириб-чиқишмоқда. Ўзбекистонлик XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегатлари ҳам улуғ доҳий яшаган ва ишлаган шароит билан қизиқиб танишмоқдалар.

— Ленин бугун менга янада яқинроқ, янада улуғроқ бўлиб қолди! — дейди Қашқадарё область Қамаши районидаги Карл Маркс номли совхоз директори **Раҳматулла Омонов.** — Тўғриси, ўзимни ҳозир у билан ишларимиз юзасидан маслаҳатлашиб чиққандек сезяпман... Владимир Ильичнинг илгари қандай яшагани-ю, қандай ишлаганини фақат китоблар, фотосуратлар, киноленталар ва партия ветеранларининг хотиралари орқалигина билардим. Бугун эса унинг иш кабинети билан яшаган уйини ўз кўзим билан кўриб турибман...

— Э, тўхтанг, эшитайлик, Ленин гапиряпти!

...Кўз олдимизда Совнаркомнинг мажлислар зали. Ленин нутқ сўзлаяпти. Биз Ильичнинг нутқлари ёзиб олинган пластинкаларга, улардаги сўзларни у қадар ажратиб бўлмайдиган шовқинли овозларига кўникиб қолган эканмиз. Ҳозир эса бутунлай бошқача: гўё Ленин биз билан шундоққина ёнма-ён, елкама-елка турибди.

Нутқни эшитишга халал берувчи шовқинлар йўқ. Доҳий ёниб, тошиб сўзлаяпти. Овоз эркин, ёрқин, дадил ва ўктам.

— Бу ишда бизга Киевдаги «Маяк» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг эски фонограммалар бўйича (таниқли таъмирчи А. Боготиров бошлиқ) тажрибали мутахассислари ёрдам беришди, — тушунтирди музей ходимаси. — Улар янги, оригинал аппаратлар кўмагида Ильич овозининг табиий оҳангини тиклаш учун ҳамма чораларни кўришди. Конференция олдидан «Мелодия» фирмаси ҳам ҳар хил шовқинлар ва бегона овозлардан холи Ленин нутқи ёзилган пластинкалар чиқарди.

Доҳий кутубхонаси жойлашган хонада унинг ҳаётлигидаёқ ўтган барча партия съездлари ҳужжатлари билан бирга китоблар жавони ҳам ўрнатилган. Айниқса, партиянинг XI съезди материаллари чоп этилган брошюра алоҳида диққатга сазовор. Доҳий унинг айрим саҳифаларига чиройли дастхат билан тузатишлар киритиб, баъзи бобларига махсус белгилар қўйиб чиққан.

Ана, кўриб турибман, Тошкент область Оққўрғон районидаги «Ленинизм» колхози пахтачилик бригадасининг бошлиғи **Гулайхон Тулупбекова** Владимир Ильичнинг съездни очиш пайтида айтган сўзларини ён дафтарига ёзиб олмоқда: **«Агар биз... ўз ишимизни ҳаққоний баҳолай олсак ва ўз хатомизни тан олишдан чўчимасак, ҳар қандай қийинчиликлар устидан ғолиб чиқишимиз муқаррар...»**

— Худди бугунни кўриб туриб айтгандек-а?! — тўлқинланди бригада бошлиғи.

Меҳмонлар эндиликда бу ерда — Совнарком залида доҳийнинг содиқ сафдошлари — А. В. Луначарский, Н. И. Подвойский, Н. В. Криленко, Н. А. Семашко сингари атоқли партия, давлат арбобларининг ҳам овози ёзиб олинган пластинкаларни бемалол тинглаш имконига эга бўлдилар. Қайта таъмирланган саҳнада фильмлар намойиш қилиняпти.

...Экранда — Ильич. 1920 йил, февраль. Америкалик кинооператор В. Кьюбс суратга олган кадрлар. Ленин аввал иш кабинетида, кейин квартирасида Американинг «Уорлд» («Мир») газетаси мухбири Л. Эйр билан суҳбатлашяпти. Кино овозсиз бўлса-да, суҳбат инглиз тилида бораётгани тарихдан маълум. Шу боис, экскурсовод океан ортидан келган меҳмоннинг саволлари-ю Владимир Ильичнинг жавобларини — ҳар иккисининг хатти-ҳаракатлари, имо-ишоралари ва юз-кўзларидаги ўзгаришларга қараб таржима қилиб бермоқда.

— Сизнинг тинчлик учун қўяётган шартингиз нимадан иборат? — сўрайди мухбир.

— Бу ҳақдаги гап-сўзлар учун вақтни йўқотишнинг кераги йўқ, — жавоб берди Ленин. — Бутун жаҳонга маълумки, биз адолатли шароитдагина тинчлик шартномаси тузишга тайёр эканлигимиз билан ҳатто энг империалистик кайфиятдаги капиталист ҳам баҳслаша олмайди...

Л. Эйр АҚШга қайтгач, бу учрашув тўғрисида ўз газетасида шундай деб ёзди: **«Унда жозибали жилмайиш ва серзавқ кулги бор, у жуда хушмуомала ва ёқимтой..»**

Экскурсия тугади.

— Дарвоқе, мен ҳам ўзимни ҳозир катта ишлар олдидан ўртоқ Ленин билан маслаҳатлашиб чиққандек ҳис қиляпман, — ҳаяжонини яшира олмади Навоий область Нурота районидаги «Ғозғон» совхозининг бош чўпони **Ғаффор Обидов.** — Энди биз партия талаб қилгандек, камчиликларимизни тезроқ тугатишга, ишимизни, ҳаётимизни тезроқ қайта қуриб олишга ва тезроқ олға қараб ҳаракат қилишга шошилмоғимиз керак.

...Бу қутлуғ даргоҳ ҳамиша гавжум бўлади. Одамлар бу ерда Ильич билан маслаҳатлашиб, ундан катта маънавий куч-қувват, мадад ва ишонч оладилар. Музейдан чиқиб келаётган делегатларнинг руҳиятида ана шундай ўзгаришлар содир бўлмоқда. Доҳийнинг «омма ҳамиша амалий, ишчан меҳнатнигина тан олади ва қадрлайди» деган сўзларини улар бир умр ёдда сақлаб қоладилар.

ИШОНЧ ВА УМИД БИЛАН

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАХСУС МУХБИРИ Ж. САЪДУЛЛАЕВ МОСКВАДАН ХАБАР ҚИЛАДИ:

Бугун кечаги иқтисодий муносабатлар, бошқарув услуби, иш усуллари билан социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириб бўлмайди. Ҳозирги босқич янгича тафаккурни, янгича муносабатларни тақозо этади. Ўзбекистон партия ташкилотининг XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига сайланган делегатлари бу анжуманга мана шундай мулоҳазалар, фикрлар, ўзларини вакил қилиб юборган коммунистларнинг, республика меҳнаткашларининг шу сингари конкрет наказлари билан келдилар.

Якшанба ва душанба кунлари Андижон, Бухоро, Жиззах областлари, Қорақалпоғистон АССР делегатлари СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида, агросаноат комплекси учун яратилган янги машиналар, механизмлар билан танишдилар. Тошкент областининг вакиллари Звёздний шаҳарчасида космонавтлар билан учрашдилар. XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг ишини ёритувчи матбуот марказида қардош республикалардан келган делегатлар билан учрашувлар ўтмоқда. Ҳамма ерда ишни қайта қуриш, демократиялашни чуқурлаштириш, тўла ошкораликни таъминлаш — жамиятда туб янгиланишни қизғин амалга ошириш масалалари теварагида қизғин фикр олишувлар ўтмоқда. Ўзбекистондан келган айрим делегатлар билан суҳбатимиз ҳам шу хусусда борди.

Бухоро область Ромитон районидаги Навоий номли 11-мактаб коммунистларининг етакчиси **Саломат Ғофурова** қайта қуриш жараёни ҳақида гапириб шундай деди:

— Қайта қуриш барча бўғинларда партия ташкилотлари ишини активлаштиришга боғлиқ. Ишдаги лоқайдликка, бефарқликка кескин барҳам бериш вақти келди. Акс ҳолда амалий ўзгаришларга эришиш қийин. Конференция арафасида коммунистлар, мактаб ўқитувчилари, колхозчилар давраларида кўпдан-кўп учрашувлар ўтказдим. Менга конференцияда айтиш учун кўпгина наказлар беришди. Уларнинг орасида партия сафларининг тозалигини сақлашга доир мулоҳаза алоҳида аҳамиятга эга деб ҳисоблайман. Ҳозирги партияга қабул тажрибамизда меҳнаткашлар кенг оммасининг фикри тўла ҳисобга олинмайди. Натижада эътиқоди бўш, мақсад йўлида нософит кишиларнинг партия сафига ўтиб олиш ҳоллари кўпайди. Турғунлик йилларида бу қандай оқибатларга олиб келганлиги маълум.

Кейинги уч йилда Самарқанд рўзғор холодильниклари бирлашмаси ўз маҳсулотини уч баравар кўпайтирди. Шу бирлашма бош директори **Виктор Анатольевич Чжен** билан суҳбатимиз ана шу муваффақиятнинг омиллари, тўла хўжалик ҳисоби, ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш шароитларида ҳал қилиниши лозим бўлган муаммолар ҳақида борди.

— Аввало ишлаб чиқариш структурасини такомиллаштириш қайта қуриш муваффақиятини таъминламоқда, — деди у. — Ҳозирги пайтда бирлашмамиз таркибида Самарқанд холдильниклар заводи, «Ташавтоматика» заводи бор. Тошкентда холодильниклар билан савдо қилувчи ва уларни созловчи марказ битиш арафасида. Биз «Слизонка-3» янги моделини ишлаб чиқаришни ўзлаштирдик. Бу борада Тошкент политехника институтининг профессори А. И. Лавочник бошчилигидаги олимлар билан ҳамкорлик қилмоқдамиз. Ҳозирда янги аралашма билан ишлайдиган агрегат яратилмоқда. У электр қувватини анча тежайди.

Лекин иқтисодий ислоҳот шароитида корхоналарга бериб қўйилган ҳуқуқлардан тўла фойдаланишимиз йўлида тўғаноқлар йўқ эмас. Мана бу ўринда корхоналарнинг ҳуқуқини ҳимоя қилишни назарда тутаяпман. Ҳозир эса маъмурий буйруқбозлик усули ҳали ҳам «ўз кучи»ни кўрсатаяпти. Министрлик белгилаган план давлат буюртмаси тариқасида расмийлаштириляпти. Натижада биз ўз маҳсулотимизни ўзимиз тасарруф эта олмаяпмиз. Бунинг оқибатида кенг савдо доирасига чиқишга имкон бўлмаяпти. Бу эса технология ускуналарини қисқа муддатда янгилашни чўзиб юбормоқда. Шунинг учун корхоналар ҳуқуқини ҳимоя қилувчи орган бўлиши лозим.

Хонқа районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозида Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аъзолигига кандидат **Тўра Раҳимовни** ҳамма яхши танийди. Конференция делегати пахтачиликда меҳнатни жорий этиш ташаббускорларидан бири:

— Бу йил, — деди биз билан суҳбатда Т. Раҳимов, — бригадамизда 77 та оилавий пудрат звеноси ташкил қилганмиз. Унинг самараси шунда кўриняптики, пахтамизнинг ривожи ҳозирги пайтда 8-10 кун илгарилаб кетган. Москвага жўнашимиз арафасида барча майдонларда ғўзалар ёппасига гуллаб, кўсак туга бошлади. Раимбой Абдуллаев, Малика Кўпарова, Оғаюнус Абдуллаевалар бошлиқ оилавий звеноларда агротехника тадбирлари қизғин амалга ошириляпти. Ҳар гектар ердан 45 центнердан ҳосил етиштиришни кўзлаб меҳнат қиляпмиз.

Янгича усулда ишлаб пахтанинг сифатини яхшилашга эришмоқдамиз. Ўтган йили ялпи ҳосилнинг 76 процентини биринчи сортга топширдик. Бу пахтакорларимизнинг ўз ишидан манфаатдорлигини оширмоқда. Мен конференцияга мана шу йўлни қаттиқ туриб ҳимоя қилиш мақсадида келдим.

Ўзбекистон делегатлари бугун Москванинг Съездлар саройига ана шундай аниқ мақсадлар ва мулоҳазалар билан кириб бормоқдалар.

Н. И. Рижков ЧССРга боради

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети ва ЧССР ҳукуматининг таклифига мувофиқ КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раиси Н. И. Рижков шу йил июль ойининг бошларида расмий дўстона визит билан Чехословакия Социалистик Республикасига боради.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советида

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети «Аҳоли соғлиғини сақлашни янада яхшилаш ҳамда соғлиқни сақлаш моддий-техника базасини мустаҳкамлаш тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилдилар.

Қарорда КПСС XXVII съездининг қарорларига ҳамда ўн иккинчи беш йилликда ва 2000 йилгача бўлган даврда СССР аҳолисининг соғлиғини муҳофаза қилишни ривожлантириш ва соғлиқни сақлашни қайта қуришнинг асосий йўналишларига мувофиқ иттифоқдош республикалар, ўлка, область, шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, иттифоқдош ва автоном республикалар Министрлар Советлари, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари, СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги, министрликлар ва идоралар зиммасига касалликларнинг олдини олиш борасида кенг кўламдаги чора-тадбирларни амалга ошириш, аҳолининг юқори малакали медицина ёрдамига ва дори-дармонга бўлган эҳтиёжларини ҳамма ерда тўла қондириш вазифалари топширилади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети иттифоқдош ва автоном республикалар Министрлар Советларидан, халқ депутатлари ўлка ва область Советларининг ижроия комитетларидан, министрликлар, идоралар ва жамоат ташкилотларидан «Саломатлик» территориал ва тармоқ комплекс программалари ишлаб чиқилишини таъминлашни, корхоналар, ташкилотлар ва ўқув юртларида меҳнат шароитлари ҳамда ўқитишни санитария қоидалари ва нормаларига, хотин-қизлар ноқулай меҳнат шароитларидан биринчи навбатда халос этилишини назарда тутган ҳолда хавфсизлик техникаси талабларига мувофиқ келтириш тадбирларини 1988—1990 йилларда ишлаб чиқиш ва 2000 йилгача бўлган даврда амалга оширишни талаб қилдилар. Ўн иккинчи—ўн учинчи беш йилликларда ишчи ва хизматчиларнинг меҳнатга лаёқатлилиги вақтинча йўқотилиши билан боғлиқ касалликлар даражасини 10—15 процент камайтиришга эришиш вазифаси қўйилди.

Корхоналар атрофида тозаловчи иншоотлар ҳамда санитария-ихота зоналарини ташкил этишнинг конкрет планларини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш кўзда тутилган. Ана шу корхоналарнинг атроф муҳитга зарарли таъсирини йўқотиб бўлмаса, — уларни ёпиш ёки уй-жой қурилиши районларидан олиб чиқиб кетиш муддатларини белгилаб қўйиш таклиф этилган.

Тегишли министрликлар ва идоралар аҳолининг гигиена тарбияси, оқилона овқатланишни ва касалликларнинг олдини олишни пропаганда қилиш, чекиш, ичкиликбозлик, гиёҳвандлик ва саломатлик учун зарарли бўлган бошқа одатларни бутунлай тугатиш борасидаги ишларни кучайтиришлари лозим.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ва иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари ВЦСПС, министрликлар ва идоралар иштирокида мамлакат барча аҳолисини 1995 йилгача босқичма-босқич, йилма-йил диспансердан ўтказсинлар. Бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарлари касаба союз ва бошқа жамоат ташкилотлари билан бирга меҳнаткашларни диспансердан ўтказиш ва соғломлаштиришда соғлиқни сақлаш муассасаларига амалий ёрдам беришлари керак.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари билан халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетларига 1989 йилдан бошлаб даволаш-профилактика муассасалари ҳузурида беморларни боқиш, уларга дори-дармон келтириб бериш ҳамда бошқа хил қўшимча хизматлар кўрсатиш юзасидан хўжалик ҳисобидаги хизматлар ва кооперативлар ташкил қилиш тавсия этилди.

Тез-тез касал бўлиб турадиган камқувват болалар учун санаторий типидаги мактабгача тарбия муассасалари (группалари)ни ташкил қилиш, барча муҳтож болаларни 1995 йилгача санаторий-курорт муолижаси билан таъминлаш, зарурат туғилган ҳолларда уч ёшгача бўлган болани ё онаси ё отаси билан касалхонага ётқизишга руҳсат бериш мўлжалланади.

СССР Давлат агросаноат комитетига 1989 йилда «Болалар овқати» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасини ташкил этиш таклиф қилинди. 1989—1995 йилларда болалар учун махсус муолажа овқат маҳсулотларини ишлаб чиқиш ва тайёрлай бошлаш юзасидан топшириқлар белгиланди.

1990 йил 1 сентябрдан бошлаб ишлаб турган аёлларнинг туғишгача оладиган отпускасини 70 календарь кунигача белгилаш зарур, деб топилди.

Саноат, транпсорт, қурилиш, алоқа ва агросаноат комплекси ходимларига, уларнинг оила аъзоларига, уруш ва меҳнат ветеранларига медицина ёрдамини такомиллаштириш учун бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларга медицина-санитария қисми ва санатор-профилакторийларни қуриш, уларни бошқа бирлашмалар, корхоналар, ташкилотлар ва маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари билан улушбай асосда ҳам қуришни кўзда тутиш тавсия қилинди.

Агросаноат комплекси ва матлубот кооперациясининг корхоналари ва ташкилотларига меҳнат коллективларининг розилиги билан қишлоқ районларида, шу жумладан, район марказларида даволаш-профилактика муассасалари ва дорихона муассасаларини қуриш, уларни реконструкциялаш ва капитал ремонт қилиш, шу муассасаларга техник хизмат кўрсатиш, уларнинг транспорт хизматларига қараб туриш ва ремонт қилиш тавсия этилди.

1990—1995 йилларда Ватан уруши инвалидлари учун госпитал ва бўлим (палаталар) тармоқлари кенгайтирилади. Айни маҳалда шу типдаги мавжуд муассасаларнинг моддий-техника базасини яхшилаш мўлжалланади. Бу муассасаларда уруш қатнашчилари ва ўз имтиёзлари жиҳатидан уруш инвалидларига тенглаштирилган кишиларга ҳам медицина ёрдами берилади.

Кардиология, онкология, кардиохирургия ва бошқа ихтисослаштирилган медицина ёрдами турларини янада ривожлантириш ва такомиллаштириш, шунингдек СПИД билан оғриганларни диагностика қилиш ва даволашнинг конкрет чоралари белгилаб чиқилди. 1989—1995 йилларда психиатрия касалхоналари ва наркология диспансерларини руҳий беморлар — инвалидларга меҳнат таълими бериш ҳамда уларни ишга жойлаштириш учун ихтисослаштирилган корхоналар(цехлар, участкалар), ичкиликбозлик, гиёҳвандлик ва заҳарвандликка чалинган беморларга медицина ёрдами бериш учун хўжалик ҳисобидаги наркология кабинетлари, амбулаториялар қуриш ва фойдаланишга топшириш юзасидан топшириқлар белгиланди.

Медицина кадрларини профессионал танлаш ва тайёрлаш системасини такомиллаштириш мақсадида СССР Соғлиқни сақлаш министрлигига, СССР Халқ таълими давлат комитети ҳамда иттифоқдош республикалар Министрлар Советларига 1989-1990 йилларда умумий таълим мактаблари ўқувчиларининг медицина профилидаги мактаблараро ўқув-ишлаб чиқариш комбинатларида ўқишини кенгайтириш вазифаси топширилди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги билан иттифоқдош республикалар Министрлар Советларидан соғлиқни сақлаш муассасаларида шафқатсизлик, тошбағирлик, қўполлик, бюрократизм ва таъмагирлик сингари салбий ҳолларга барҳам беришнинг қатъий чораларини кўришни талаб қилдилар. Медицина ва фармацевтика ходимларининг ҳуқуқлари, уларнинг вазифалари ва профессионал бурчни бузганлик учун масъулиятлари тўрисидаги қонунларни ўзгартиришга доир таклифларни тайёрлаш вазифаси топширилди.

Медицина ходимларини ва соғлиқни сақлаш системаси бошқа ходимларини рағбатлантириш мақсадида «Иттифоқдош республикада хизмат кўрсатган соғлиқни сақлаш ходими» фахрий унвонини таъсис этиш зарур, деб топилди.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлигига, иттифоқдош республикалар Министрлар Советларига ҳамда СССР Медицина фанлари академиясига катта-катта касалхоналари бўлган медицина илмий-тадқиқот институтлари ва олий мактаблари бирлашмаларини ташкил қилиш, илмий-тадқиқот муассасалари балансида профилли кафедраларни жойлаштириш таклиф этилди. СССР Медицина фанлари академияси, илмий-тадқиқот институтлари ҳамда медицина олий мактаблари кафедраларининг илмий тадқиқотлар натижаларининг жорий этилиши учун масъулияти оширилади. Илмий ишланмаларни планлаштириш, прогноз қилиш, уларга эксперт баҳосини бериш масалаларини ҳал этиш, СССР Фанлар академияси ва иттифоқдош республикалар Фанлар академиялари билан, халқ хўжалиги. бошқа тармоқларининг илмий-тадқиқот муассасалари билан ҳамкорликни мувофиқлаштириш вазифалари академия зиммасига юкланади.

Халқ депутатлари маҳаллий Советлари, министрликлар ва идоралар медицина ва фармацевтика ходимлари ҳамда улар оила аъзоларининг меҳнат, турмуш ва дам олиш шароитларини яхшилаш чораларини кўрсин.

1988—1990 йилларда даволаш-профилактика муассасаларида ходимлар учун нақд пулга иссиқ овқат, шунингдек беморлар учун пул тўланадиган қўшимча овқат ташкил этиш мўлжалланади.

Соғлиқни сақлаш системаси моддий-техника базасини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш учун 1989—1995 йилларда ҳар сменада 1 миллион кишини қабул қиладиган амбулатория-поликлиника муассасаларини, 500 минг ўринли касалхона муассасалари ва диспансерларни, 4,4 минг ўринли чақалоқлар уйлари, 41 минг ўринли болалар санаторийларини қуриш ва фойдаланишга топшириш кўзда тутилади. Илмий муассасалар бинолари ва лаборатория корпусларини, санитария-эпидемиология станцияларини, дорихона ҳамда дорихона омборлари, олий ва ўрта медицина ўқув юртлари ҳамда фармацевтика ўқув юртларининг ўқув-лаборатория корпусларини, врачлар малакасини ошириш институтлари ва ўқувчилар, студентлар, аспирантлар ҳамда тингловчилар учун ётоқхона ва ошхоналар қуриш, шунингдек касалхона-поликлиника муассасаларини ҳамда қон қуйиш станцияларини реконструкция қилиш юзасидан топшириқлар белгиланди.

СССР Уй-жой қуриш ва социал масалалар банкиға 1989 йилдан бошлаб соғлиқни сақлаш органларига хўжалик ҳисобидаги соғлиқни сақлаш муассасаларини қуриш учун қарз бериб туриш вазифаси топширилди. Соғлиқни сақлаш муассасаларининг типовой ва якка тартибдаги лойиҳалари қайтадан кўриб чиқилади, шу муассасаларни замонавий медицина техникаси билан жиҳозлаш ҳамда капитал ремонт қилиш учун бериладиган маблағ нормативлари анча кўпайтирилади.

1989 йилда соғлиқни сақлаш муассасаларининг қозонхона, кирхона, ташқи ва ички сув таъминот системалари энергия таъминоти ва иситиш системаларини тегишли ташкилотлар ҳамда корхоналар балансига ўтказиш мўлжалланади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети СССР Госплани, министрликлар ва идоралар зиммасига СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг ҳаётий зарур дори-дармон воситалари ҳамда медицина асбоб-ускуналарининг энг муҳим турлари ва медицина аҳамиятидаги ашёлар ишлаб чиқариш ҳамда уларни етказиб бериш хусусидаги таклифларини давлат буюртмасига киритиш вазифасини юклади. Соғлиқни сақлашни дори-дармон ҳамда медицина аҳамиятидаги ашёлар билан таъминлаш хусусида 1989—1995 йилларга мўлжалланган топшириқлар белгиланди.

1991 йил 1 январидан бошлаб соғлиқни сақлаш муассасаларида дори-дармон ва боғлов воситалари, юмшоқ ашёлар харид этишга харажат нормаларини ошириш, 1992 йилнинг 1 январидан бошлаб эса овқатга харажат нормаларини кўпайтириш мўлжалланади. Медицина муассасаларини техника билан, махсус ва хўжалик асбоб-ускуналари, мебель, асбоблар, беморларни боқиш ашёлари билан таъминлашни яхшилаш кўзда тутилган.

ВЦСПСнинг ҳар йили меҳнатга вақтинча лаёқатсизликнинг камайиши натижасида тежалган маблағларнинг бир қисмини соғлиқни сақлашни ривожлантириш тадбирлари учун сарфлаш тўғрисидаги таклифи қабул қилинди.

Бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларнинг меҳнат коллективларига ўз ходимларига хизмат қилувчи соғлиқни сақлаш муассасаларида дори-дармон ва боғлов воситалари, инвентарь ва юмшоқ ашёлар харид этишга харажатларни кўпайтириш учун иқтисодий рағбатлантириш фондларидан қисман фойдаланиш тавсия этилди.

Тиббий муассасаларнинг раҳбарларига 1989 йилдан бошлаб муассасалар штат рўйхатини белгиланган маош фонди миқдорида, шунингдек уларнинг харажатлари сметасини жорий харажатларга ажратилган маблағ миқёсида тасдиқлаш ҳамда унга иш ҳақи, овқатланиш ва дори-дармон харажатларидан ташқари, ўзгартишлар киритиш ҳуқуқи берилди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети одамлар соғлиғини сақлаш тўғрисида ғамхўрлик қилишни энг муҳим социал вазифалардан бири, деб ҳисоблаб, партия ва совет органлари, касаба союз, комсомол ташкилотлари ва бошқа жамоат ташкилотлари, министрликлар ва идоралар, барча соғлиқни сақлаш ходимлари партия ва ҳукуматнинг совет кишилари соғлиғини сақлаш, халқ соғлиғини сақлаш ишларини ва медицина фанини янада ривожлантириш, аҳолига медицина ёрдами сифати ва маданиятини тубдан ошириш масалалари юзасидан чиқарган қарорлари муваффақиятли амалга оширилиши учун зарур чораларни кўрадилар, деб қатъий ишонч билдирадилар.

БИРОДАР, СЕН БИРОДАРИНГ БИЛАН КУЧЛИСАН!

Ўзбекистон ва Тожикистон халқларининг дўстлиги неча асрлар қаърига бориб тақалади. Қайта қуриш, совет жамиятини революцион янгилаш бу дўстликни ривожлантиришга, иккала республиканинг қардошларча алоқаларини мустаҳкамлашга, етилган муаммоларни ҳал қилишга янги омил бағишлайди.

Ўзбекистонда юздан зиёд миллат ва элат вакиллари истиқомат қиладилар. Улар елкама-елка туриб, бир оила фарзандларидай КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумидан сўнг мамлакатимизда рўй бераётган революцион қайта ўзгартишларда фаол иштирок этмоқдалар, XIX Бутуниттифоқ партия конференциясини муносиб кутиб олишга тайёргарлик кўрмоқдалар, фидокорона меҳнатлари билан Советлар мамлакатининг иқтисодий қудратини мустаҳкамламоқдалар.

Ўзбекистон партия ташкилоти кейинги пайтларда КПССнинг ленинча миллий сиёсатини изчиллик билан ҳаётга татбиқ этишга, барча совет халқлари ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашга, ҳамкорликни ривожлантиришга диққат-эътиборни кескин кучайтирди. Бунда партия ташкилотлари М. С. Горбачевнинг қуйидаги кўрсатмаларига амал қилмоқдалар: «Мамлакатимиздаги миллий муносабатлар — жонли ҳаётнинг жонли масаласидир. Биз одамларнинг миллий манфаатлари ёки миллий ҳис-туйғуларига дахлдор барча нарсаларга ниҳоят даражада эътиборли ва нозокатли бўлишимиз, кўпмиллатли жамиятимизнинг турмушидаги ғоят хилма-хил вазифаларни ҳал этишда барча миллат ва элатларнинг меҳнаткашлари жуда фаол қатнашишларини таъминлашимиз лозим».

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига тайёргарлик кунларида ўз қўшнилари — Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон билан дўстлик ришталарини янада мустаҳкамлаш бўйича бир қатор тадбирларни амалга оширди. Шу йил мартида республика Компартияси Марказий Комитети Бюроси республикада миллатлараро муносабатлар, интернационал тарбиянинг аҳволини муҳокама қилиб, шу ишларни яхшилаш бўйича тегишли тадбирларни тасдиқлади. Орадан сал ўтмай Марказий Комитетда ижодий союзлар президиумларининг аъзолари, илмий муассасалар ва ўқув юртларининг раҳбарлари ҳамда партия ташкилотлари секретарлари иштирокида кенгаш ўтказилди. Унда партия, совет, касаба союз, комсомол активлари ҳам қатнашдилар. Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов «Республикада қайта қуришни идеологик жиҳатдан таъминлашда ижодий зиёлилар ва илмий-педагогика коллективларининг ролини ошириш тўғрисида» доклад қилди. Докладнинг анчагина қисми ва унинг муҳокамаси меҳнаткашларни интернационал руҳда тарбиялаш муаммоларига бағишланди.

Интернационал мавзуга бунчалик диққат-эътибор берилишининг сабаби иттифоқдош республикаларнинг мамлакат ягона халқ хўжалиги комплекси тараққиётига қўшадиган ҳиссаси самарадорлигини ошириш билан боғлиқдир. Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон ўртасидаги сиёсий, иқтисодий, маданий-маиший алоқаларни кучайтириш зарурияти социал-иқтисодий муаммолар ўсишининг ўзига хос шарт-шароитлари ва хусусиятлари ўхшашлиги билан ҳам боғлангандир.

Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси қарор қабул қилиб, унда Ўзбекистон ва Тожикистон халқлари ўртасидаги қардошларча дўстлик алоқаларини ривожлантириш, ҳамкорликни мустаҳкамлаш бўйича конкрет тадбирлар белгиланди.

Маълумки, қўшни ўзбек ва тожик халқларининг дўстлиги қадим замонлардан бошланган. Бу дўстликни тенглик, ҳақиқат ва эркинлик нурлари билан чароғон этган Улуғ Октябрь уни янада мустаҳкамлади. Барча совет халқлари орасида бўлганидек бу халқлар ўртасида мустаҳкам қардошлик ришталарини, ўзаро ёрдамни ўрнатди, турмушнинг барча соҳаларида тажриба алмашишни уюштирди. Шу билан бирга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети миллатлараро иқтисодий, илмий, маданий алоқаларни янада чуқурлаштириш зарур деб ҳисобламоқда. Шу муносабат билан Марказий Комитет бўлимларига, область партия комитетларига, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советига, республика комсомоли Марказий Комитетига, Фанлар академиясига, министрликлар, идоралар, ижодий союзларга Ўзбекистон ва Тожикистон меҳнаткашлари ҳамкорлигини янада мустаҳкамлаш бўйича зарур чора-тадбирларни кўриш топширилди.

Бизнинг халқларимиз — оға-ини халқлардир. Биродар биродари билан кучлидир. Совет халқлари, барча совет кишиларининг дўстлиги ва қардошлиги— олға қараб қилаётган ҳаракатимиз, партиянинг инқилобий режаларини амалга ошириш муваффақиятининг гаровидир.

(Қуйида ўзбек ва тожик халқлари ўртасидаги иқтисодий, идеологик ва маданий алоқаларни мустаҳкамлаш бўйича амалга оширилаётган ишлар ва шу хусусда планлаштирилаётган тадбирлар ҳақидаги материал эълон қилинади).

ЎЗБЕКИСТОН партия, совет, жамоат ташкилотлари партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитетининг шундан кейинги Пленумлари қарорларига амал қила бориб, республика меҳнаткашларида совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм ҳис-туйғуларини тарбиялаш, миллатлараро муносабатларни такомиллаштириш бўйича муайян ишларни бажармоқда. Ушбу масалалар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросида муҳокама қилиниб, тегишли конкрет тадбирларнинг кенг плани тасдиқланди. Ўзбекистон ССР Олий Совети сессиясида миллатлараро муносабатлар ва интернационал тарбия бўйича доимий комиссия тузилди.

Ўзбекистонда яшаётган руслар, қозоқлар, татарлар билан бир қаторда тожиклар ҳам йирик миллий группани ташкил этиб, улар салкам 700 минг кишидир. Бошқа миллат ва элатлар намояндаларининг анчагина қисми тожик тилини она тили деб ҳисоблайди. Иккинчи томондан эса Тожикистонда бир миллиондан зиёд ёки республика аҳолисининг ҳар тўртдан бири бўлмиш ўзбеклар яшайди.

Ўзбекистон ва Тожикистон меҳнаткашларини анъанавий дўстлик ва ҳамкорлик ришталари, маданиятлар, урф-одатлар ва маиший ҳаётнинг яқинлиги боғлаб турибди. Сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳамкорлик ривожланмоқда ва бойимоқда, ягона мамлакат халқ хўжалиги комплекси доирасидаги ижтимоий-сиёсий, илмий-тадқиқот ва хўжалик ишлари соҳасида тажриба алмашиш кенгаймоқда.

Иккала республика ўртасида ўзаро хом ашё, материаллар ва ускуналар етказиб бериш йилига қарийб 120 миллион сўмликни ташкил этмоқда. Ўзбекистон ССР Тожикистондан алюминий, нефть, цемент, каустик сода, лак-бўёқ маҳсулотлари, турли ускуналар ва машиналар олади. Ўз навбатида Ўзбекистон Тожикистоннинг пахта комплекси машиналарига бўлган эҳтиёжларини тўла равишда, газ, ўғитлар, экскаваторлар ва бошқа маҳсулотларга талабининг анчагина қисмини қондирмоқда. Ҳар йили маҳаллий бинокорлик материалларини ўзаро айирбошлаш ва ўзаро бир-бирига етказиб бериш йўлга қўйилган. Энергетика, мелиорация, яйловлардан фойдаланиш борасида ҳамкорлик кенг кўламда амалга ошириляпти.

Ўзбекистон партия комитетлари ташкилий-сиёсий, ғоявий-тарбиявий ишларда ҳар бир миллат ва элатнинг манфаатларини ҳисобга олишга, республика ҳаётининг барча соҳаларида етарли даражада уларнинг вакиллари бўлишини таъминлашга асосланади. Бошқа миллатларнинг вакиллари каби тожиклар ҳам Ўзбекистоннинг социал-иқтисодий ва ижтимоий ҳаётида сезиларли ўринни эгаллашган. Республиканинг партия, совет органлари Ўзбекистон ташкил топган дастлабки кунларданоқ уларни туб аҳоли деб ҳисоблаб келмоқда. Улардан ўн икки киши СССР Олий Совети ва Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига, 4106 киши эса халқ депутатлари маҳаллий Советларга сайланган. Тожиклар республика партия ташкилотларида 3,1 процентни ташкил қиладилар. Бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг 2,8, цех партия ташкилотларининг 2,4 процентини тожиклар ташкил қилади. Беш киши XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига делегат қилиб сайланди.

Партия комитетлари кадрлар сиёсатини амалга ошираётганларида ҳам миллий составни ҳисобга олишга интилмоқдалар. Тожик миллатига мансуб 44 киши Марказий Комитет, 438 киши область партия комитетлари, 1686 киши шаҳар, район партия комитетлари номенклатурасида туради. Тожиклардан 32 киши совхоз, 283 киши мактаб, 23 киши ҳунар-техника билим юртларининг директори, 11 киши саноат корхоналари ва қурилиш ташкилотларининг раҳбаридир.

Аҳоли шу категориясининг миллий-маданий талаб-эҳтиёжлари асосан қондирилмоқда. Тожиклар зич яшайдиган районларда дарслар тожик тилида олиб бориладиган 157 та мактаб ва 4184 та синф мавжуд, уларда 99 минг ўқувчи таълим олмоқда. Ота-оналар болаларини тожик тилида ўқитишни истасалар, амалда шундай имкониятлар бор.

Тожикистон билан айирбошлаш тартибида бир-бирларини дарсликлар билан таъминлаш практикаси қарор топган. Иккала республика Маориф министрликлари ўртасида иш тажрибаларини, норматив ва инструкция шаклидаги ҳужжатларни айирбошлаш давом этмоқда. Педагоглар малакасини ошириш маҳаллий ўқитувчилар малакасини ошириш институтларида олиб бориляпти. Лекторлар, пропагандистларни ўзаро бир-бирларига таклиф этиш йўлга қўйилган. Ўқитувчи кадрларни тайёрлаш кооперация тартибида Душанбе ва Ленинобод давлат педагогика институтларида амалга ошириляпти. Бундан ташқари дарслар тожик тилида олиб бориладиган мактаблар учун педагоглар Самарқанд давлат педагогика институти ва университетида тайёрланмоқда. Ҳар йили бу институтга 150 ва университетга 75 киши қабул қилиняпти. Ҳозирги пайтда дарслар тожик тилида олиб бориладиган республика мактабларининг ўқитувчи кадрларга бўлган эҳтиёжлари умуман қондирилмоқда.

Миллатлараро муносабатларда оммавий ахборот ва пропаганда воситаларининг роли ошяпти. Тожик тилида «Ҳақиқати Ўзбекистон» газетаси ҳафтасига уч марта ўттиз минг нусхада нашр этиляпти. Республика телевидениеси Тожикистон телевидениеси билан программалар айирбошлайди. Тошкент шаҳри ва Тошкент области учун ҳафтасига уч—тўрт марта Тожикистон телевидениеси программалари олиб кўрсатилмоқда. Ўзбекистон телевидениесининг концерт программаларига тожик санъаткорлари ижро этган номерлар киритилмоқда. Тожик авторларининг кўпгина асарларини ўзбек артистлари ижро этяпти. Республика радиоси орқали ҳар куни ўрта ҳисобда қирқ минутлик ҳажмда тожик тилида эшиттиришлар беріляпти. Тожик тилида эшиттиришлар олиб борувчи редакциялар, шунингдек, Фарғона, Бухоро, Самарқанд областлари радиокомитетларида ҳам бор. Уларнинг ҳар бири ҳафтасига ўттиз минутдан шу турда эшиттириш олиб боради. Душанбедан бериладиган эшиттиришларни республиканинг барча территориясида жуда яхши тинглаш мумкин.

ШУ билан бирга демократиялаш жараёнлари ва ошкоралик миллатлараро муносабатлар билан боғлиқ бир қатор масалаларни кун тартибига қўйди. Ўтган йиллардаги волюнтаристик қарорлар ва турғунлик ҳоллари оқибатида бу масалалар партия, давлат ва жамоат ташкилотлари диққат-эътиборидан четда қолган эди. Бу нарса Ўзбекистонда яшовчи тожик тилида гаплашувчи аҳолининг маданий-маиший талаб-эҳтиёжларини қондиришга муайян даражада салбий таъсир ўтказди. Паспортлаштириш даврида тожик миллатига мансуб кишиларни ўзбеклар деб ёзишган. Бухоро, Самарқанд, Сурхондарё, Фарғона областларида дарслар тожик тилида олиб бориладиган мактаблар ва синфларни қисқартириш фактлари мавжуд. Дарсликлар, илмий, бадиий адабиётлар етарли миқдорда чиқарилмаяпти. Улар кутубхона фондларида, китоб савдосида кам. Техник масалалар ҳал этилмаётганлиги сабабли тожик телевидениеси кўрсатувларини республиканинг бир қатор шаҳар ва қишлоқларига олиб эшиттиришда мураккаблик мавжуд. Тожиклар яшайдиган кўпгина посёлкаларда симли радио йўқ, тожик тилидаги кўргазмали агитация воситалари амалда йўлга қўйилмаган. Ўзбекистон ва Тожикистоннинг меҳнат коллективлари, илмий бадиий зиёлилари ўртасидаги алоқалар суст. Мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш вазифаларини ҳал этишда иккала республика имкониятлари ва ресурсларидан етарли даражада фойдаланилмаяпти.

Умумий маҳаллий муаммолар — экологик, сув хўжалиги, демографик, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш каби масалаларни ҳал этишда уларнинг куч-ғайратлари яхши бирлаштирилмаган.

Зиёлиларнинг бир қисми ўртасида иккала халқ тарихий ўтмиши масалаларида муайян тушунмовчилик сақланиб қолмоқда. Ўрта Осиё республикалари миллий давлат чегараланиш тарихини ёритишда ҳамма вақт ҳам вазминлик етишмаяпти. Тарихий адабиётларда Абу Али ибн Сино тожик деб кўрсатилишига қарамай, Ўзбекистоннинг бир қатор олимлари унга нисбатан «Ўрта осиёлик олим!» деган формулировкани татбиқ этишга уринмоқдалар. Бу нарса тожик олимларига масалага ноинсофлик билан ёндашиляпти, деб айтишлари учун туртки бўлмоқда. Ўз навбатида Тожикистон зиёлиларининг бир қисми Бухоро ва Самарқанд областларидаги тожиклар «ассимиляция қилинган» деб аталмиш масалаларни кўтариб, йигирманчи йилларда ўтказилган Ўрта Осиё республикалари миллий-территориал чегараланишининг айрим тарихий жиҳатларини шубҳа остига олишга ҳаракат қилмоқда. Буларнинг ҳаммаси икки қардош халқ дўстлигини мустаҳкамлашга салбий таъсир ўтказмоқда, меҳнаткашларнинг ҳақли эътирозларига сабаб бўлмоқда.

ТОЖИК тилидаги телевизион ва радиоэшиттиришлар ҳажмини кенгайтириш, даврий, ўқув ва бадиий адабиётларни чоп этиш ва сотишни кўпайтиришни илтимос қилиб партия, совет органларига мурожаат этилаётганлигидан кўз юмиб бўлмайди. Тожик студентлари миқдорини кўпайтириш ҳамда дарслар тожик тилида олиб бориладиган мактаблар ва ҳунар-техника билим юртлари миқдорини ошириш, олий ўқув юртларида машғулотлар тожик тилида ўтадиган бўлимларни ташкил этиш масаласи қўйилмоқда. Сайлаб қўйиладиган партия, совет органларида тожикларнинг вакиллари шу аҳоли сонига яраша бўлиши, раҳбар ходимлар улуши шунга мос тушиши тўғрисидаги масалалар ҳам жиддий эътибор беришни талаб этади.

Ўзбекистон ва Тожикистон Компартиялари Марказий Комитетлари мазкур масалаларни чуқур муҳокама қилмоқдалар, мавжуд хатолар ва нуқсонларга принципиал баҳо бермоқдалар, қайд этилган камчиликларни бартараф этиш учун бир қатор чора-тадбирлар кўрдилар. Масалан, 1988 йил февралида Тожикистон делегацияси Ўзбекистонга келди, март ойида эса Душанбе Ўзбекистон делегациясини кутиб олди

Шу йил 18—19 июнда Тожикистон Компартияси Марказий Комитети ва ҳукумати таклифига биноан Ўзбекистон ССР раҳбарлари Тожикистонга боришди. Тожикистоннинг партия, совет, идеология активлари, ижодий зиёлилар намояндалари билан учрашувлар ва суҳбатлар жараёнида иқтисодий, илмий ва маданий алоқаларни янада чуқурлаштиришни, меҳнаткашлар ва аҳолини интернационал руҳда тарбиялашни кучайтиришни кўзда тутувчи қўшма тадбирлар ишлаб чиқилди. Фанлар академияси ўртасида ҳамкорлик ҳақида шартнома имзоланди. Илмий-тадқиқот ишлари ўтказиш масалалари келишиб олинди. Ижтимоий фанлар, маданий мерос, яйловлар, ер ва сув ресурсларидан фойдаланишни яхшилаш, атроф муҳитни муҳофаза қилиш ва бошқа маҳаллий муаммолар бўйича қўшма тадқиқотлар планлари яратилмоқда. Илмий кадрларни айирбошлаш, уларни тайёрлашни яхшилашга алоҳида эътибор берилади.

Иккала республика китоб савдоси ташкилотлари ўртасидаги амалий алоқаларни, шартнома асосида адабиётларни ўзаро айирбошлашни яхшилаш режалаштирилмоқда. Мактаблар ўртасида қўшма тадбирлар ўтказиш, олий ва ўрта ўқув юртлари ўртасидаги алоқаларни кенгайтириш кўзда тутиляпти.

Партия комитетларининг идеология ишлари тажрибаларини айирбошлашни кенгайтириш тўғрисида келишиб олинди. Хусусан, лекторлар группаларини айирбошлаш, республика газеталари ва ахборот агентликлари ходимларини ижодий командировкаларга юбориш бу ишга кўмаклашади. Тожик тилидаги телевизион ва радиоэшиттиришлар ҳажмларини янада кўпайтириш, Бухорода радиореле линиясини қуриш белгиланди.

Биргаликда маданият кунлари, адабиёт ва санъат байрамларини, ижодий союзлар ва ташкилотлар вакиллари билан учрашувларни ўтказиш, кўргазмалар ва спектаклларни айирбошлаш, конкурслар ва кўриклар уюштириш мўлжалланмоқда. Адабиёт ва санъат усталари ўртасидаги алоқалар мустаҳкамланади. Ижодий коллективларни айирбошлаш кенгайтирилади. Ўзбекистон Ёзувчилар союзида тожик адабиёти секцияси ташкил қилинди.

Шу йил майида тожик телевидениеси кўрсатувларини Самарқанд шаҳрига ва унга туташ районларга олиб эшиттириш йўлга қўйилди. Июль ойида эса уларни Бухоро областига олиб кўрсатиш бошлаб юборилади. Ўзбекистон ССР ва Тожикистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетлари ўртасида телевидение программаларини мунтазам равишда айирбошлаш келишиб олинди. Республика Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетига, партия комитетларига тожиклар зич яшайдиган районларда тожик тилида радиоэшиттиришларини мунтазам йўлга қўйиш топширилди.

Шу йилдан бошлаб Бухоро ва Самарқанднинг турли профилдаги саккизта олий ўқув юртида зарурият туғилганда кириш имтиҳонларини тожик тилида қабул қилишга рухсат берилди. Бундан ташқари Самарқанд давлат университети тожик филологияси факультетининг сиртқи бўлимига аввалгига қараганда 25 киши кўп қабул қилинади. Тожикистон ССР Маориф министрлигининг ўзбек тилида чиқарилган дарсликлар учун буюртмаси тўла-тўкис қондирилди.

ҲОЗИРГИ пайтда министрликлар, идоралар, ижодий союзлар Тожикистон билан республикалараро алоқаларни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, миллий муносабатларни такомиллаштириш, Ўзбекистонда яшовчи миллий группаларнинг ўзаро мустаҳкам ҳамжиҳатлик ва ҳамкорлик асосида маданий эҳтиёжларини тўлароқ қондириш бўйича конкрет таклифларини ишлаб чиқмоқдалар.

(«Правда Востока», 1988 йил 26 июнь).

ЛЕКТОРЛАР ҲИССАСИНИ КЎПАЙТИРАЙЛИК

Бутуниттифоқ «Билим» жамияти активларининг 27 июнь куни Тошкентда очилган семинарида қайта қуриш шароитларида лекция пропагандасини такомиллаштириш масалалари диққат марказида бўлди. Семинарга жамиятнинг Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистондаги область ташкилотлари масъул секретарлари ва референтлари таклиф этилган. Россия федерациясидан ва мамлакатимизнинг бошқа республикаларидан ҳам жамият активлари қатнашмоқдалар.

«Билим» жамияти ташкилотларини хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи пул билан таъминлашга ўтказиш мўлжалланаётганлиги семинар қатнашчилари муҳокама этиши лозим бўлган асосий муаммолардан биридир. Лекция пропагандасини меҳнат коллективларининг талаб-эҳтиёжларига мумкин қадар кўпроқ мувофиқлаштириш, одамларни ҳолис ва ҳар томонлама ахборот билан таъминлашда замон талабларига янада тўлароқ жавоб бериш — ҳозирги босқичда жамият барча ташкилотларининг асосий вазифасидир. Семинар қатнашчилари Ўзбекистонда лекция пропагандасининг аҳволини синчиклаб ўрганадилар, орттирилган тажрибаларини ўзаро баҳам кўрадилар.

Семинар 1 июлга қадар давом этади.

(ЎзТАГ).

XIX БУТУНИТТИФОҚ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИГА

XIX БУТУНИТТИФОҚ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ДЕЛЕГАТИ

Шу кунларда андижонлик тўқувчиларнинг фикру-зикри Москвада. Бугун ўз ишини бошлаётган XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегатлари орасида уларнинг вакили Манзура Муҳиддинова ҳам бор.

Андижон ип-газлама комбинати коллективи илғор тўқувчи, моҳир мутахассис, ёшлар устози Манзура конференция ишида муваффақиятли иштирок этишига тилакдош. Ҳамкасблар делегат ўрни билиниб қолмаслиги учун ҳар кунгидан унумлироқ ишлашга ҳаракат қилишмоқда.

Р. Ашуров фотоси (ЎзТАГ).

РАСМИЯТЧИЛИКДАН ВОЗ КЕЧАЙЛИК

XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси партия ташкилотларининг қайта қуришга раҳбарлигини кучайтиришда муҳим роль ўйнайди, ҳаётимизда туб бурилиш программасини белгилаб беради, деган умиддамиз.

Кейинги йилларда жойларда амалий ишлардан кўра расмиятчилик авж олиб кетди. Область ва республика миқёсидаги ташкилотлар ҳам конкрет иш ўрнига қоғозбозлик билан шуғулланадиган бўлиб қолдилар. Қабул қилинган қарорларнинг бажарилиши билан астойдил қизиқмадилар. Бу эса одамларнинг айрим раҳбарларга нисбатан ишончини сусайтирди.

Партия ташкилотлари идеология ишлари билан шуғулланиш ўрнига кўпинча хўжалик масалаларини бажаришдан бошлари чиқмай қолди. Шунинг оқибати бўлса керак, область, шаҳар ва район партия ташкилотлари раҳбарлари қуйи коллективларга келганларида одамлардан ҳолинг нечук, уй-рўзғоринг тинчми, соғлиғинг яхшими, деб сўраш ўрнига смена топшириғини қандай бажаряпсан, янги системага ўтдиларингми, нечта машинани бошқаряпсан, дея тергайдиган бўлиб қолган эдилар. Ҳолбуки, айниқса, партия ходимлари одамлар билан уларнинг ғоявий-сиёсий тарбияси билан, билим малакасини ошириш билан шуғулланишлари лозим эди. Буни биз фабрикамиз мисолида ҳам кўришимиз мумкин. Тўғри, авваллари корхонамизда ишчиларнинг сиёсий ва иқтисодий ўқувига унчалик эътибор берилмасди. Машғулотлар расмиятчилик учун ўтарди. Ҳаётнинг ўзи — қайта қуриш ва янгиланиш даври бу турғунликка барҳам берди. Бунинг устига хўжалик юритишнинг янги шароитига ўтиш юксак даражада уюшқоқликни, тартиб-интизомни, ҳар бир кишидан ўз функциясини онгли равишда бажаришини, ижодий ва меҳнат ташаббускорлиги кўрсатишни тақозо этмоқда. Шу маънода фабрикамиз иқтисодий ўқувни тўғри йўлга қўйиш орқали тўла хўжалик ҳисоби, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш каби хўжалик юритишнинг янги методини ўзлаштиришга эришди.

Сўнгги пайтларда фабрикада инсон омилини активлаштиришга катта эътибор берилмоқда.

Бу деган сўз ҳамма ишлар жойида, деган маънони бермайди. Партия ташкилотларимизнинг идеология соҳасидаги фаолиятидан қониқиш ҳосил қилмаётганлигимизни обкомнинг ўтган пленумида ҳам айтган эдим. Иқтисодий ўқувлар ҳамиша ҳам самарали ўтмайди. Айрим пропагандистларимизнинг билим даражаси жуда паст. Шунингдек, хотин-қизлар ўртасида ишлаш талаб даражасида эмас. Бу борада шаҳар ва қолаверса область хотин-қизлар Совети фаолиятида жиддий камчиликлар бор. Ана шуларнинг оқибатида хотин-қизлар ўртасида айрим районларда ўз-ўзига ўт қўйиш фактлари рўй беряпти. Бир сўз билан айтганда хотин-қизлар Советлари кўп иш қилишлари мумкин-у, амалда улар қуруқ расмиятчиликдан воз кечишолмаяпти.

Яна бир нарсани айтмоқчиман. Партия, совет ва хўжалик органлари раҳбарлари орасида бюрократик кайфиятда юрган кишилар ҳамон учрамоқда. Улар тарбиявий ишларда кам иштирок этадилар, ишчилар орасида камдан-кам бўладилар. Ўз қўл остидагиларни қандай турмуш кечираётганлиги билан қизиқмайдилар. Менимча, бу ҳам партия ташкилотларимизнинг раҳбар кадрларни танлаш, тарбиялаш ва жой-жойига қўйиш борасидаги ленинча принципларга тўлиқ амал қилмаётганликларини кўрсатади. Қолаверса бу корхона ва ташкилот раҳбарларига нисбатан партиявий талабчанлик, ижрони текшириш ва назорат қилиш сусайиб кетганлиги оқибати, деб ҳисоблайман.

Ўйлайманки, партиямизнинг улуғвор анжумани қатор йиллар ҳукм суриб келган бу камчиликларга барҳам бериб, навбатдаги вазифаларни аниқ белгилаб беради.

И. АБДУЛЛАЕВА,
Шаҳрисабз пиллакашлик фабрикаси ишчиси, Қашқадарё область партия комитетининг аъзоси.

• Диққат, тажриба!

Ишчи назорати

Жалолқудуқ районидаги Ёрқишлоқ тикувчилик фабрикасида технологик жараёнида бажарилаётган 36 та операцияни бевосита ишчиларнинг ўзлари назорат қилмоқдалар. Ҳар бир тикувчи ўзи бажараётган операциядан олдинги операция қандай амалга оширилганлигини текшириб кўради. Шу тариқа маҳсулот сифати учун аввалгидек мастернинг ўзигина эмас, балки бутун бригада жавоб беради. Бинобарин, бригадада моддий манфаатдорлик ишнинг сифатига бевосита боғлиқ бўлиб қолди.

Янгиликнинг шарофати дастлабки ойдаёқ яхши самара берди. Планга қўшимча 3 мингта тикувчилик буюмлари ишлаб чиқарилди. Юз процент маҳсулот биринчи тақдимдаёқ топширилди. Савдо ташкилотларидан эътирозномалар келмади. Сифатли маҳсулот ишлаб чиқарувчи тикувчилар энг яхши натижага эришмоқдалар. Фабрика коллективи мактабгача ёшдаги ва мактаб ёшидаги болаларнинг кийимларини ишлаб чиқариш юзасидан йилнинг олти ойига белгиланган топшириқни XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси арафасида бажарди.

К. НИШОНОВ.

ШАХСИЙ ФИКРИМ

Яқинда «Совет Ўзбекистони»нинг 13 май сонида босилган «Деҳқонга фармон шартми?» сарлавҳали публицистик мақолани ўқиб, жуда таъсирландим. Ҳа, ҳозир фақат деҳқонга эмас, хўжаликлардаги ишчи ва мутахассисларга ҳам, кабинетда ўтириб буйруқ берадиган раҳбарлар кўп... Шу боис бугун ўз мулоҳазаларим билан ўртоқлашмоқчиман.

Маълумки, бугунги кунда ҳамма жойда ўз-ўзини маблағ билан таъминлашнинг ишончли йўли — бригада пудрати ва оилавий пудрат яхши натижалар бермоқда. Шунга қарамай, айрим совхоз раҳбарлари ҳануз эскича иш тутмоқдалар.

Масалан, бизнинг Киров номли совхозда мутахассисларни баъзан 10-15 кунлаб узоқ участкаларга ҳар хил хўжалик ишларини бажаришга жалб этишади. Сенаж тўплаш, хашак ўриш, силос бостириш, хирмонда ғалла тозалаш, баҳор кезлари токларни очиш, кўмиш сингари юмушлар уларсиз битмайди. Масалан, бирор қурилиш объектида иш кетаётган бўлса, шу ишнинг ўз мутахассислари четда қолиб, вазифаси мутлақо бошқа касбдаги кишиларга, айтайлик, слесарь ёки шофёрларга «ҳашар» деган ниқоб билан «2-3 рейс тош олиб келасан, кейин ўз ишингга борасан», деб буйруқ беришади. Ёки район, область ва бошқа юқори ташкилотлардан раҳбарлар келадиган бўлса, «озодаликка эътибор берайлик» дейишади-да, барчани кўча-кўйларни тозалатишга сафарбар қилишади. Натижада мутахассислар, бухгалтерия ходимлари, гараждаги шофёр ва слесарлар ҳам ўз вазифаларини вақтида, сифатли бажара олмайдилар.

Аслида бундай юмушлар учун белгиланган бригадалар бор. Шартномалар ҳам мавжуд. Лекин кўпинча уларнинг ишини хўжалик мутахассислари ва бошқа касб эгалари қилишга мажбур бўлишади. Устига-устак, йил охирида ўша бригадаларнинг аъзолари иш ҳақларидан ташқари мукофот ҳам оладилар. Ёрдам берганларга эса ҳеч вақо.

Менинг шахсий фикрим, ҳар бир бригада, мутахассис ёки ишчи-хизматчи ўзига биркитилган ишни ўзи бажарсин.

Я. НУРИДДИНОВ,
Қўшработ районидаги Киров номли совхоз катта зоотехниги.

• Сўз — қайта қуриш тарафдорларига

Мен ишлашни хоҳлайман

Пенсияга чиққанимга икки йил бўлди. 7 фарзандимдан 4 тасини уйли-жойли қилдим. Қолган 3 таси ёш. Уларни ҳам уйлашим, чиқаришим керак. Ўтган йилнинг охирида Ҳабибулло ўғлим армиядан қайтди.

Шу йилнинг апрель ойида совхоз директори А. Болтахўжаевга ариза ёзиб пудратга ер беришни сўрадим. Лекин ер беришмади. Армиядан келган ўғлим ҳам бекорчи. Бахтиёрим ўтган йили мактабни битирди.

Ўзим қирқ йилдан бери деҳқончилик қиламан. 1979 йил совхознинг Учёғоч адирларидан 6 гектар янги ер ўзлаштирдим. У ерга сув етказиб бериш жуда қийин. Шунинг учун 50 метр масофага ариқни ёнимдан харжлаб, бетон қилдим. Сув ерга шимилмай борадиган бўлди. Шундан кейин 20 гектар янги ерда деҳқончилик қилдим. Ҳосил яхши бўлди. Шу билан бирга 2,5 гектар ерда боғ ҳам яратдим. Аммо кейин сув таъминоти ёмонлашди. 1980 йил обком секретари менинг даламга бориб қолди. Меҳнатимни кўриб «раҳмат» деди. Хўжалик раҳбарлари ёрдам беришмаётганини айтдим. Обком секретарининг ёрдами билан насосдан сув олиб берилди.

Бироқ кейин иш яна чаппасига кетди. «Нега обком секретарига шикоят қилдинг», — деб мени ишдан ҳайдашди. Аммо ишни ташламадим. Келаси йили август ойида яна ишдан ҳайдашди. Аччиқ устида бир ҳафта ишга чиқмадим. Далага келсам, мен не азоб-уқубатларда кўкартирган тутларнинг ярми чиқариб ташланибди.

Совхоз қурт учун барг сотиб олади. Мен эса хўжаликдан бир тийин талаб қилмай тутзор қилсам-у у суғириб ташланса! Шу ҳам инсофданми?

Шу орада бу ерга яна обком секретари келиб қолди. Қир бағрида яшнаб турган боғни кўриб хурсанд бўлди. Раҳбарларга ариқ кавлатиб беришни айтди. Шу тобдаёқ «Белорусь» ишга тушди. Аммо улар кетишгач, иш тўхтади.

Раҳбарларнинг яна ҳархашаси бошланди. Ўтган йили менга пудратга ер беришмади. Мен «ишлайман!» деб оёқ тираб олдим. Шунда «ҳар гектар адир ердан 30 центнердан пахта топшираман» деб, тилхат ёздириб олишди-да, ер беришди. Ўзим эккан боғдан мева топшириш тўғрисида шартнома тузишди. Ҳаммасига рози бўлдим. Мева пишганда уни олиб кетишмади. Ўзим узиб, боғчаларга олиб бориб бердим. Пахта ерини эса 8 майда беришда. Ҳосил кечки бўлди. Бунинг устига қор эрта ёғди. Ҳамма қатори мен ҳам планни бажармадим.

Қизиқ, қайта қуриш, демократия, пудрат усулини жорий этиш тўғрисида шунчалик кўп гап бўляпти-ю, совхозимизда бу йўналишда ҳеч нарса қилинмаяпти. Хўжалик боғларида одамларга ҳақ тўлашади-ю, планлар бажарилмайди. Мен эса ойлик олмай боғ яратсам-у ҳосили олинмаса? Бепул тут кўчати кўкартирсаму уни кўчириб ташлашса!

Ахир бу — қанақа қайта қуриш! Ваҳолонки, совхозда ишчи кучи етишмайди. Хўжалик ерлари адирларда жойлашгани учун ҳадеганда бу ерга одамлар келавермайди. Шунга қарамай кучга тўлган икки ўғлим билан ишсиз қолдик. Бу тўғрида совхоз партия комитетига айтдим. Натижа бўлмагач, райкомга учрадим. Бу ердан ҳам нажот бўлмади. Энди кимга мурожаат қилай?

Аҳмаджон ХОЛБЕКОВ,
Косонсой районидаги «Дўстлик» совхозининг собиқ ишчиси.

Янгилик бор жойда самара бўлади

Колхозимиз аъзоларининг аксарияти шу йил бошиданоқ бригада, звено ва оилавий пудрат усулида ишлашга кўчишди. Жумладан, бизнинг бригадамиз коллективи ҳам ёппасига оилавий пудратга ўтди ва сарф-харажатда чек формасини жорий этди. Алмашлаб экиш схемаси асосида 70 гектар майдонда пахта, 19 гектар ерда беда, 8 гектарда силос учун маккажўхори, 6 гектарда сабзавот-полиз экинларини парвариш қиляпмиз. Деҳқонларимизга пахтачилик учун 33082 сўм, бошқа турдаги қишлоқ хўжалик экинлари учун 3674 сўм, жами — 36756 сўм меҳнат ҳақи фонди белгилаб берилган.

Шунингдек, ҳар бир оилага деҳқончилик турига қараб, иш ҳақи фонди ва планни ошириб бажарганлиги учун қўшимча даромад ҳам аниқ ҳисоблаб чиқилди.

Масалан, Шомурот Матниязов оиласи 7,2 гектар ернинг ҳар гектаридан 26,3 центнердан, жами 19 тонна пахта етказиб беришга шартнома тузган. Унинг оиласига 3400 сўм иш ҳақи белгилаб берилди. Агар ҳар гектар ердан олинадиган ҳосил 5 центнер ошса, 1107 сўм, 10 цетнер ошган тақдирда 2672 сўм қўшимча даромад олиши мумкин.

Т. СОБИРОВ,
Қорақалпоғистон АССР Амударё районидаги «Партия XIX съезди» колхози алмашлаб экиш бригадаси бошлиғи.

Деҳқон ҳам, давлат ҳам манфаатдор

Оиламиз билан Поп районидаги «Поп» совхозининг В. Исоқов бошлиқ маккажўхорикорлик бригадасида меҳнат қиламиз. Пудрат усулида бу йил 9 гектар майдонга маккажўхори экдик. Ҳар гектар ердан 50 центнердан, жами 45 тонна маҳсулот етиштиришга аҳд қилганмиз.

Бунинг учун аввало эрта кўкламдан гектарларнинг тўла, кўчат сонининг бутун бўлишига ҳаракат қилдик. Ҳар гектар ерда 55-60 минг туп кўчат бўлиши таъминланди. Ҳозир бутун диққат-эътиборни ўсимлик парваришини оби-тобида ўтказишга қаратганмиз. Ҳозиргача агротехника қоидаларига қатъий риоя этган ҳолда маккажўхори қатор ораларига икки марта ўғит солиниб, сифатли ишлов берилди. Меҳнатимиз зое кетмаяпти, чамаси. Ниҳоллар баравж, мўл ҳосилдан далолат бериб турибди.

Мақсадимиз — гектаридан 60 центнердан ҳосил кўтариб, зиммага олинган социалистик мажбуриятни ҳам ошириб бажаришдир.

К. ЖЎРАЕВ,
Поп районидаги «Поп» совхози оилавий звеноси бошлиғи.

• Экологиянинг ўткир қирраси

СУВНИ ТЕЖАШ — ОРОЛНИНГ АСОСИЙ РЕЗЕРВИ

Жамоатчиликнинг Орол денгизи ва Оролбўйи муаммосига ташвишланиб, диққат билан эътибор бераётганлиги табиатга бу қадар қаттиқ ҳамдард бўлаётган совет кишисига нисбатан чуқур ҳурмат эҳтиром туйғуларини уйғотади.

Ўрта Осиёда суғоришни ва сув хўжалиги қурилишини интенсив ривожланишини ҳавзадан сув олишни кўпайтирмай ва Оролга тушадиган сувни камайтирмай тасаввур этиб бўлмайди. Денгиз сатҳи пасая бошлаганидан бери ўтган 26 йил ичида регион аграр секторининг маҳсулот ҳажми йилига 8 миллиард сўмлик кўпайди, сув хўжалиги комплексининг ривожлантирилиши билан боғлиқ тармоқларни қўшиб ҳисоблаганда йилига 20 миллиард сўмликдан зиёдроқ кўпайди. Доимо камайтириб борилганида ҳам Оролнинг тақдири маълум эди — саноатнинг ўзидагина бундай камайиш қарийб икки баравар, энергетикада 1,5 баравар, қишлоқ хўжалигида 30 процент бўлди, — хуллас, денгиз сатҳини табиий даражада сақлаш учун унга камида 60 куб километр сув тушиши талаб этиларди ва Сирдарё билан Амударёнинг юқорисидан олинувчи ҳар куб метр сув Оролдан ҳам олинганини билдирарди.

Суғоришда ва айниқса, сув ресурсларини бошқаришда катта камчиликлар бор эдики, улар денгиз сатҳининг пасайиш суръатлари ортишига олиб келарди, албатта. 1982 йилда сувдан фойдаланишга қаттиқ чек қўйилгач, умумий ҳажмда суғоришга кетадиган сувнинг солиштирма сарфи 1987 йилга бориб гектарига 5 минг куб метр камайди.

Бу тартиб 1965 йилдан жорий этилганида денгизга тушадиган сувни амалда бўлганига нисбатан қарийб 100 куб километр кўпайтириш мумкин бўлур эди.

Сариқамиш, Денгизкўл ва чўлдаги бошқа кўпгина ҳавзаларни тўлдириш ўрнига оқава сувнинг ҳаммасини коллекторлар орқали Оролга бериш зарурати тўғрисида гапираётган кишилар ҳам ҳақдирлар, бу нарса Оролга яна 50 — 60 куб километр сув берган бўлур эди. Ҳолбуки, 1965—1982 йилларда маблағ тежаш кетидан қувиш ва сув тартибининг бузилиши оқибатида денгиз сатҳининг пасайиш суръатлари кутилаётганидан 5-6 метр ортиқ бўлди.

Орол денгизи дарҳақиқат ғоят танг аҳволга келиб қолди, ўзининг аввалги балиқ хўжалиги, транспорт ва чорвачилик аҳамиятини йўқотди, салбий гидрогеологик таъсири кучайди, чунки илгари сувли бутун мансаб (дельта) чўлга айланувчи территория бўлиб қолди. Шамол учираётган туз ва чанг майдони унча катта бўлмай, денгиздан 300 километр масофага бориб қолди. Денгиз қирғоғи чекиниб борган сайин дастлабки йилларда туз ва чанг тўзони учиши кучайиб, кейинчалик у бўшашади. Иқлим ўзгаришлари ҳам ортиқча муболаға қилинмоқда. Гидрометеорология хизмати 40 йиллик кузатишлари муфассал ўрганиб чиқилганида денгиз ёқалаб 40 — 60 километр масофадаги чекланган полосадагина ҳарорат 1,5 — 2 градус кўтарилиб, ҳавонинг намлиги пасайганлиги маълум бўлди.

Шу муносабат билан иқлимнинг бирон ялпи ўзгариши тўғрисида гап ҳам бўлиши мумкин эмас, чунки шу зона устида катта кўламда намлик қочиши ҳиссаси 6 процентга ҳам бормайди.

Амударё мансабида Оролбўйи балиқ хўжалиги ва табиий комплексига етадиган умумий зарар юз миллион сўм, деб чамаланади. Ҳозир мўлжалланаётган ва лойиҳаланаётган компенсацион ва табиатни муҳофаза қилиш чора-тадбирларининг ҳаммаси денгиз сатҳининг пасайиши сезилиши биланоқ амалга оширила бошланганда бу зарар миқдори анча камроқ бўлиши ва натижа балиқ хўжалигини, ондатрачиликни, чорвачиликни, шунингдек мансаб бутун табиий комплексини сақлаш мумкин бўлур эди.

Денгизни ҳатто мавжуд чегараларда сақлаб қолиш учун йилига 40 куб километр сув келиб туриши талаб этилади. Аммо, ҳозир халқ хўжалигига катта зиён етказмай туриб, бунча сувни тўплаб бўлмайди. Сув ўртача бўлган йилда денгизга эмас, мансабга атиги беш куб километр сув бериш мумкин, холос. Бу мусаффо дарё сувидан ҳамда коллекторлардан йиғилади. Ҳатто серсув келган ўтган йили мансабга қарийб 10 куб километр сув тушганида ҳам денгиз сатҳи пасайиши 0,70 метрдан ортиқ бўлди.

Ҳозир Оролдан кўра Оролбўйига эътибор берилмоғи лозим, зеро, салбий ҳоллар асосан Оролбўйида намоён бўлмоқда. Денгиз чегараси Мўйноқдан 80 ёки 120 километр чекиниши ўртасида катта фарқ йўқ ва бўлмайди ҳам — Мўйноқ атрофларида бу нарса ҳеч бир енгиллаштирувчи таъсир кўрсатмайди. Мансабнинг тобора чўлга айлана бориши кишини жуда ташвишлантирмоқда. Ҳозир тўқайларни ҳам, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсини ҳам сақлаб қолиш, ондатра хўжалиги, яйлов чорвачилигини тиклаш имконияти ҳали бор.

Бутун Оролбўйига, шу жумладан Қорақалпоғистон, Хоразмга, Туркманистоннинг Тошовуз областига сув келиши камайиши муносабати билан суғоришнинг ювиш режими озайди, баъзи жойларда туз тез йиғила бошлади. Шунга йўл қўймаслик учун суғориладиган ерларга сув бериш озайганида ёпиқ зовурларни тез кўпайтириш зарур. Ҳозир бу ерда зовур қувурларини ётқизувчи ўнлаб машина ишлаб турибди. Бироқ йил бўйи ишлаш ташкил этилмаганлиги сабабли улардан тузук фойдаланилмаяпти. Хоразмдаги Шовот районининг деҳқонлари фаолияти, ерга ҳақиқий омилкорлик билан муносабатда бўлиши бунга мисол бўла олади. Бу ерда хандақсиз зовурлар тўппа-тўғри пахта далаларидан ўтган бўлиб, қисқа муддат ичида 46 километр зовур қувурлари ётқизилган. Бошқа районларда ҳам ишлар шундай ташкил этилса, бир йилда минг километрдан кўпроқ зовур-қувур тармоқларини қуриш иложи бўларди.

Сизот сув юзасининг пасайиши Оролбўйидаги аҳоли пунктларининг сув таъминотига таъсир этди: ер ости манбаларидан сув бериш камайишидан ташқари сифат жиҳатидан ҳам анча ёмонлашди. Республика ҳукумати сув таъминотидаги аҳволни нормал изга солиш учун Туямўйин-Нукус, Туямўйин-Урганч магистрал ичимлик сув қувур ариқларини ва улардан посёлкалар ва қишлоқлар сари тармоқлар қуришга катта-катта маблағлар ажратди. Ҳозир шу қувур ариқлар трассаларидаги ишлар тезкорлик билан олиб борилмоқда, юзлаб кранлар ва экскаваторлар метин қувурларни ётқизиб, уларни изоляция қилмоқда ва текшириб кўрмоқда. Шу йил Нукусни сув билан таъминлашга доир ҳамма ишларни бажариш, 1990 йилга бориб эса автоном республика кўпчилик районларида шу ишларни тугатиш кўзда тутилмоқда. Бундан ташқари сувни чучуклаштирувчи дастлабки қурилмалар ўрнатиб чиқиш мўлжалланади. Главсредазирсовхозстрой уларни энг олис жойларга, юзлаб энг кичик қишлоқлар ва посёлкаларга ўрнатиб чиқди.

Мансабни умуман ва айниқса Мўйноқ районида тиклаш учун Қорақалпоғистоннинг тўртта асосий коллектори жадал суръатлар билан қурилмоқда. Улар бу ерга сизот суви ва оқава сув бериши керак. Ҳозирги вақтда экскаваторлар ва землесослар ёнида портлатувчилар ишга тушиб, ери қаттиқ участкаларни бўшатиб беришда кўмаклашмоқдалар. Йил охиригача икки коллектор мансаб этаги билан денгиз бўйига сув берадиган бўлади. Лекин ҳозир Судочье кўли орқали берилаётган сўл қирғоқ коллектор суви билан 25 минг гектар чамаси майдонли собиқ мансабнинг ғарбий қисмига сув бостирилмоқда. Бу ерда қамишзорлар ҳамда бир қанча ем-хашак экинларини суғориш ташкил қилинган. Яйлов чорвачилиги интенсив равишда тиклана бошлади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузурида Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков раислигида тузилган комиссия мансабдаги экологик вазиятни яхшилаш борасида биринчи навбатдаги тадбир-чораларни белгилаб чиқмоқда. Вақтинча тўғон қурилиб, дарё суви сифонлар орқали Мўйноққа берилади ва айни маҳалда коллектор суви билан аралаштирилиб балиқчилик учун ҳавзалар яратишда, ондатра хўжалигини тиклашда ҳамда қўйчилик ва боғдорчилик учун 150—200 гектар ерни суғориб туришда фойдаланилади. Булар ишларнинг бошланиши холос. Қилинадиган ишлар тўла комплексини ҳозир СССР Госпланининг давлат экспертизаси ва мамлакат ҳукумати кўриб чиқмоқда ва тасдиқламоқда. Ёзувчиларнинг яқинда эълон этилган мурожаатномасида шулар ҳақида ёзилганди. Бироқ бу ишлар анчагина давлат маблағи сарфланишини тақозо этади.

Орол ва сувдан фойдаланиш — денгиз ҳавзасидаги ёлғиз табиий сув ресурсининг бир-бирига боғлиқ икки томони бўлиб, сув қанча кўп сарфланса, у Оролга шунча оз келади. Шунинг учун ҳам Оролни қутқариш комитетининг чақириғини бутунлай ва тўла-тўкис қўллаб-қувватлаймиз: сувни ҳар бир одам, ҳар бир ташкилот ва ҳар бир хўжалик қўлидан келадиган барча чоралар билан тежаши керак.

Амударё ва Сирдарё ҳавзаларида сув ресурсларидан фойдаланиш схемаларига мувофиқ. сув қатъий лимитлари жорий этилганидан кейинги йилларда сувнинг умумий солиштирма сарфи гектарига 13,7 минг куб метрга қадар камайди. Сирдарё, Жиззах ва Самарқанд областларида каналларнинг бош қулоғидан солиштирма сув олиш гектар бошига 10 минг куб метрдан ортмаяпти! Бу нарса бу ерда далаларга берилувчи суғориш нормаси биологик эҳтиёжга қарийб бараварлигидан далолат беради. Умуман республика бўйича олганда ҳам мурожаатномада айтилганидек, пахта далаларида 15 минг куб метрдан, шолипояларда эса 45—50 минг куб метрдан кўп сув сарфланаётгани йўқ.

1982 йилдан бери ўтган давр ичида сув хўжалигининг ходимлари ва дала меҳнаткашлари сув тежашнинг мутлақо янги усулларини қўлламоқдалар: ҳамма ерда шўр ювиш яхоб бериш билан биргаликда олиб борилмоқда, «чиниқтириш» методи деб аталмиш метод кенг ёйилган бўлиб, унинг ёрдамида биринчи суғориш намлик запасларининг миқдори жиҳатидан суғориш графигига мувофиқ 25 май — 6 июнь ўрнига 10—20 июнгача сурилган. Ҳозирнинг ўзида ҳам резервлар бор: ғўза парваришидаги суғориш муддатлари чўзилиб кетишига йўл қўймаслик, тунда суғориш, қўсаклар етилиб, очилиш вақтида суғориш каби ножўя ишларни тўхтатиш шулар жумласидандир.

Дарҳақиқат, биз йилнинг сув энг кўп бўлган даврига кирдик. Сув омборларини тўлдириб олиб, Оролга 10 куб километрдан кўпроқ сув ташлашимиз мумкин бўлди. Сувчилар бу стратегияни бундан буён ҳам амалга ошириб бораверадилар. Серсув келган йилларда республика хўжалик ташкилотлари ва ҳар бир гражданиннинг сувни тежашга эътиборини бўшаштириб юбормаслиги ғоятда муҳимдир.

1986 йили Ўзбекистонда сувни тежайдиган тадбирлар катта программаси қабул қилинди. Шу программага мувофиқ зовур қувурлар ётқизиш суръатлари 1987 йилдаёқ икки баравар кўпайди, 1990 йилга бориб эса ҳар йили ишга тушириладиган зовурли майдонлар 150 минг гектарга етади. Бунинг учун ҳар йили зовур қувур ётқизадиган 30 та машина ва 2 минг километр полиэтилен зовур қувурлар тайёрлаб чиқариш йўлга қўйилди. Қарши заводи ишга туширилгач, бундай қувур тайёрлаш йилига 7 минг километрга етади.

Янги суғориш техникаси 1988 йилнинг биринчи ярмидаёқ 44 минг гектар майдонда жорий этилди. Улар эгилувчан, қаттиқ алюминий қувурлардан, мутлақо янги хил суғориш мосламалари ва машиналаридан иборат бўлиб, 1987 йилда Ўрта Осиё ирригация илмий-тадқиқот институти илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси томонидан яратилгандир.

Мана уч йилдирки, суғориладиган янги ерларни тайёрлаш суръатлари уч баравардан зиёд камайди ва шу маблағлар ҳисобидан оқпалак ерларни комплекс равишда реконструкциялаш кенг қулоч ёйдириб юборилди ва у суғориладиган гектар маҳсулдорлигини кескин равишда юксалтиришга имкон бермоқда.

Ишга туширилган сув балансини автомат бошқариш «Сирдарё» системаси асосида шу дарё ва Амударё ҳавзаларининг бош бошқармалари тузилди ва улар ҳавзаларда сувдан оқилона фойдаланиш ва уни тақсимлашни назорат этиш ишларини олиб бормоқда.

Аммо, бу гаплар ҳамма резервлар ишга солинди, дегани эмас. Дарҳақиқат, бутун халқнинг ижодий активлиги сувни тежаш ва ундан самарали фойдаланишга қаратилса, кўп ишлар қилиш мумкин ва зарур. Регионнинг доимо ўсиб бораётган эҳтиёжларини Сибирь суви келгунича сувни тежаш йўли билангина бартараф эта оламиз.

К. И. ЛАПКИН,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, Беруний номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати.

О. В. ЛЕБЕДЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, республика Фанлар академиясининг вице-президенти, Қорақалпоғистон АССРда хизмат кўрсатган фан арбоби.

В. А. ДУХОВНИЙ,
техника фанлари кандидати, Беруний номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати.

• Яна ўша «миш-миш»лар ҳақида

ЭНДИ УЯЛИБ ҚОЛИШДИ...

Дилбар опа Ҳамза районидаги озиқ-овқат моллари савдоси идорасига қарашли 70-дўконга хижолатдан «ерга кириб кетгудек» бўлиб кирди. Кекса аёлнинг қўлидаги қопда 4600 та гугурт қутиси бор эди. Роппа-роса 46 сўмлик гугурт!

— Қайтиб ола қол, ўғлим. Сочимга оқ оралаган бўлса ҳам янглишибман, жўжабирдек жонмиз. Ортиқча пулимиз йўқ.

Дунёда раҳмдил одамлар кўп, директор ҳам молни қайтариб олишни буюрди. Мендан эса Дилбар опанинг фамилиясини айтмай қўяқолинг, деб илтимос қилди. «Агар фамилия тилга олинадиган бўлса, бошқалар ҳам хижолат чекиб қайтиб олиб келишмайди. Одамлар ўзларини ўзлари койитишди-да, шунга ачинасан, киши...»

Миш-мишларга лаққа тушган минглаб тошкентликлар энди ҳушёр тортиб қолишди: сўнгги ҳафтада пойтахт магазинлари вос-восга учраган одамларга тўлиб кетган эди, энди улар изза бўлиб қолишди, ўша ҳафтада туз ва гугурт ҳар куни аввалдагига қараганда ўн баравар кўп, совун эса етти баравар кўп сотилди. Энди харидларини дўконга олиб келишиб, пулни қайтариб беришни сўрамоқда. Аммо савдо қоидаларига кўра сотилган туз ва совун қайтариб олинмаслиги керак эди. Ҳар қалай, гугуртларни қайтариб олишмоқда. Мана энди Фотима Ҳакимовна Ҳамза районидаги 31-магазинга 35 сўмлик гугуртни, Клавдия Васильевна эса Октябрь районидаги 43-магазинга 18 сўмлик гугуртни қайтариб олиб келди.

Партия, совет органлари ҳамда оммавий ахборот воситалари Тошкент ва Ўзбекистоннинг бошқа шаҳарларидаги баққоллик дўконларида содир бўлган миш-мишларни тез орада бости-бости қилишга ҳисса қўшдилар.

Сотувчилар қора терга тушиб, молларни омборлардан ташиб келдилар, ҳозир Тошкентдаги омборларда 7 минг тоннага яқин туз бор, бу етти ойга етади. Айни вақтда Тошкент шаҳар ижроия комитети ва савдо бошқармасининг раҳбарлари телевидение орқали сўзга чиқиб, мавжуд фондлар ҳақида сўзлаб бердилар, ортиқча харид оилалар учун ортиқча, бефойда харажат эканлигини уқтирдилар. Барча газеталарда шу ҳақда репортажлар, луқмалар, хабарлар ва суҳбатлар босилди. Партия аппаратида ишлаётган бир ходим айтган таклиф дарҳол амалга оширилди: энг йирик универсамларда қуйидаги мазмунда эълонлар осиб қўйилди: «Ҳурматли харидорлар: магазинимизда туз, гугурт ва совун истаганча топилади, қанча десангиз шунчасини уйингизга элтиб беришимиз мумкин». Бу эълонда истеҳзо ҳам, пичинг ва кесатиқ ҳам йўқ эди.

— Агар кимгаки, шу молларни сотишмаётган бўлса, менинг телефонимни беринг, қўнғироқ қилсин, ёрдам берамиз... — деди матбуот конференциясида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев.

Бундай қўнғироққа ҳожат ҳам бўлмади. Одамлар ҳақиқатан ҳам янги давр келганига ишонишди. Илгари қандай бўларди? ҳамонки, расмий лавозимни эгаллаб турган киши туз кўп дер экан, демак унинг таги кам, кўпроқ сотиб олиш керек, деб ўйлашарди. Эндиликда эса сўз билан иш ўртасида тафовут йўқ. Лекин кишилар бунга ҳозирча кўникишмаганди.

Ошкоралик ва рўй-ростлик аҳолига бор гапни дангал айтиш яна миш-мишларни босиб кетди. Яна бир карра шу нарса исботландики, сир нечоғлик кам бўлса, муаммолар ҳам шу қадар кам бўлади. «Нима қилсам экан, олган гугуртларимни тузлайманми?» — деди Валентина Антоновна «уф» тортиб. «Тузласангиз ҳам бўлади,— деди сотувчи мийиғида кулиб, — бир қоп-ярим қоп туз ҳам олиб қўйгандирсиз, ахир» Аёл яна «уф» тортди.

Ю. КРУЖИЛИН.

(ЎзТАГ).

• Ҳодиса

ҒАЛЛАЗОРГА ЎТ КЕТДИ

Қашқадарё область Чироқчи районидаги Охунбобоев номли совхознинг 8000 квадрат метр майдондаги ғалласи бутунлай куйиб кетди. Бу ёнғин нимадан чиқди?

Маълум бўлишича, дала ёнгинасида «муқаддас жой» бўлиб, Чувлоқ қишлоғидан диндор О. Норматова бу ерга пилтачироқ олиб келган экан. Унинг эҳтиётсизлиги сабабли ғаллазорга ўт тушган. Олов далага тез тарқалди. Маҳаллий ўт ўчирувчилар уни катта қийинчилик билан ўчирдилар.

Дон нобуд бўлди, лекин ёнғин фақат дон учун хавфли эмас, ахир одамлар ҳам жабрланишлари мумкин эди. Ҳозир Ўзбекистонда жазирама иссиқ, бундай пайтда ўт билан ўйнашиб бўлмайди. Кўплаб деҳқонлар меҳнатининг самараси куйиб кул бўлиши учун битта учқун кифоя қилади. Буни ҳеч ким унутмаслиги керак.

(ЎзТАГ).

• Театр

ИНТИЛИШ

Ёзувчи Шукур Холмирзаевнинг «Ёш гвардия» театрида режиссёр Баҳодир Йўлдошев томонидан саҳналаштирилган «Қора камар» асари томошабинларга ёқиб қолди.

Яқинда Тошкентда драматургларнинг ёшлар ҳаётига бағишланган пьесалари конкурси бўлиб ўтди. «Қора камар» шу конкурсда ғолиб чиққан асарлардан деб топилиб, Москвадаги Халқлар дўстлиги театрида қўйиш учун танлаб олинди.

Жюри аъзолари эътиборини тортган бош нарса асарда миллий материал асосида давр ўткир ижтимоий-сиёсий ғоясининг бадиий ишонарли ифодаланишидир.

Маълумки, Ўзбекистондаги босмачилик ҳаракати ва социализм ғоясининг ҳаётбахш қудрати ҳақида, «Қора камар» асарининг бош қаҳрамони бўлмиш Абдулла Набиев тўғрисида кўплаб шеърий, насрий, драматик асарлар ёзилган. Лекин бу мавзуни Шукур Холмирзаев ҳам, театр ҳам янгича талқин қилганлар, бутун диққатни босмачилик ҳаракатининг чуқур сиёсий илдизини очишга қаратганлар. Спектаклнинг марказий образи — босмачилар бошлиғи Хуррамбекнинг асл нияти эски тузумни қайта тиклашгина эмас, балки қудратли туркий давлатни барпо этишдир. У ўз фарзандини камбағаллар болалари билан бирга қатл этишга ҳукм қилар экан, Ватан тақдири фарзанддан ҳам муҳимдир, деган асос — мантиқни ўртага қўяди. Бу ғояни ўшанда ҳам халқ қувватламаган, ҳозир ҳам ислом мамлакатларининг баъзиларида байроқ қилинаётган бу ниятни меҳнаткашлар оммаси, прогрессив инсоният мутлақо ёқламайди. Асарнинг замонга ҳамоҳанглигининг бир нуқтаси шу ерда. Анвар пошшонинг содиқ издоши бўлмиш Хуррамбекнинг бу орзусини меҳнаткаш халқ ёқламайди, босмачининг лашкарлари эса ишонмайди. Хуррамбек фожиаси, инқирози шу ерда.

Спектакль муаллифлари Шўролар, Абдулла Набиевлар билан Хуррамбек бошчилигидаги босмачилар ўртасидаги ҳаёт-мамот курашини кўрсатишнинг оригинал йўлини топган. Саҳнада қизиллар ва босмачиларнинг бевосита тўқнашуви, қиличбозлик, ўқ отиш манзараси йўқ, икки ўртадаги курашнинг бутун кескинлигини, кўламини шу одамлар тақдири, характери, уларнинг психологик ҳолати, руҳий дунёси, изтироблари, хатти-ҳаракатлари орқали беради. Ҳатто асар бош қаҳрамони, босмачиларни ларзага солган Абдулла Набиев билан Хуррамбек бир марта, шунда ҳам асар охирида — финалда рўбарў бўлишади. Босмачилар Абдуллани ҳийла билан қўлга тушириб, тилини кесиб Хуррамбек олдига олиб келиб ташлайди. Абдулла (артист Ҳ. Арслонов) бир оғиз сўзлаш имкониятига эга эмас, аммо ўзининг мағрур, ғолиб руҳи, метин иродаси, қатъий ишончи билан Хуррамбекни (артист Ф. Аминов) мағлуб этади.

Хуррамбек Абдулла билан хаёлан гаплашади, яъни унинг айтмоқчи бўлган барча фикр, қаҳр-ғазабини, унинг ҳақиқатини англай билади. Чунки шу учрашувгача Хуррамбек Абдулланинг Шўро ҳукуматини ҳимоя қилиш, меҳнаткаш халқда бу тузумга ишонч-умид уйғотишда ва босмачиларни инқирозга маҳкум этишда катта иш қилганини билар эди. Халқ руҳини ифодалашда бозордан қайтаётган икки деҳқоннинг (артистлар Н. Аламов, О. Ёқубов) асарга киритилиши ўзини оқлаган. Улар Шўро камбағалларга ер, сув, озодлик берганини ва шу тузум маъқул эканини Хуррамбекка дадил айтишади. Хуррамбек (Ф. Мўминов) вазмин, мулоҳазакор, доим чуқур ўйга толувчи, мантиқий асосли фикрловчи шахс. Актёр унинг қалбидаги изтиробларни, зиддиятли онларни, ваҳшиёна кўтарилишларни, инқироз аламларини ифодалай олган, фарзандини ўлимга ҳукм қилар экан, кўзларидан оталик ёшлари оқиб тушади.

Умуман, асарда драматизм кучли, фожиавийлик устун: Ҳамзанинг «Яша, Шўро» қўшиғини айтиб келган, Хуррамбекнинг ўғли Умид билан совет мактабида ўқиётган ва Абдулланинг Ленинградга юбориб ўқиттирамиз деган орзуси билан қайнаб юрган болаларнинг ваҳшийларча ўлдирилиши, — Ҳаётбахш ўлим, янгиликнинг ғолибона қадамини тасдиқловчи ўлим. Остон ўлими (артист М. Тешабоев) ҳам шу ҳақиқатни ифодалашга хизмат этади. У аччиқ ҳаёт мактабини ўтаб, ҳақиқатни тушунган шахс образидир — аввал босмачи бўлиб, кейин кўзи очилиб, Абдулла йўлини ёқлайди. У икки ўт ичида қолар экан, ўзини ўлдириб, тақдирини ҳал қилади. Ёки милиция нозири Бобобековни (Ўзбекистон ССР халқ артисти М. Орипов) олайлик. У аслида босмачи бўлган, совет ташкилотларига ўтмишини яшириб кириб олган ва Ҳуррамбекнинг одами сифатида иш кўради, Абдуллани Қора камарга алдаб олиб келишда бош-қош бўлган. У Хуррамбек тузоғига илинган иложсиз шахс, актёр шу жиҳатини психологик асосли намойиш қилади. У ҳам ўзини ўлдириб қутулади. Асардаги ҳар бир персонажнинг ўз таржимаи ҳоли, ўз тақдири бор. Спектаклдаги яна бир таъсирли ва янгича талқиндаги образ Эшон (Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист О. Юнусов)дир. Аслида у Ҳуррамбекнинг ғоявий раҳнамоси, аммо унда ростгўйлик, одиллик, вазият-шароитни чуқур тушуниб етиш туйғуси бор, қотилликни ёқламайди. Айни чоқда у Шўрога қарши, одамларни тоифаларга— бой-камбағалларга бўлади. Бироқ ижрода бироз вазминлик етишмайди. Сўнгра унинг ўлимини бошқача йўсинда амалга ошириш кераккa ўхшайди. Эшон Хуррамбек билан келиша олмай қолгандан кейин ўзини тўппонча билан ўлдиради. Дин раҳнамосининг тўппонча билан ўзини ўлдириши ишонтирмайди, бир қанча персонажлар ўзини-ўзи ўлдириб, кескин вазиятдан қутуладилар. Бу асарда бир хилликни келтириб чиқаради. Хуррамбек уни ит деб сўкканда юраги ёрилиб ўлиши ёки, тўғрироғи, Хуррамбекнинг жаллодлари ўлдириши табиийроқ чиқар эди.

Спектакль қисқа, бир ярим соат атрофида ўйналади, бироқ катта мазмун, чуқур фикр ва ўткир ғояни беришда режиссёр, рассом (СССР Давлат мукофотининг лауреати Г. Брим) бадиий деталлардан моҳирона фойдаланган, актёрларни саралаб ўрни-ўрнига қўйишган. Бобобеков Хуррамбек ҳузурига келганда у кўриб кўрмасликка олади ва овқатини еб ўтираверади. Узоқ куттиргач, кейин сўз қотади. Бу билан сен милиция нозири менинг чангалимда тутқунсан, чизган чизиғимдан заррача чиқсанг ўтмишингни шўроларга айтсам ўлганинг, демоқчи. Финалдаги саҳна орқасида кўкка бўй чўзган олов, Абдулла Набиевнинг тирилиб, ўрнидан туриши ва Умиднинг унинг бағридан чиқиб залдаги томошабинлар орасига — халқ орасига кириб қўшилиб кетишида катта ижтимоий-сиёсий мазмун ётади. Бу деталлар, шартли усуллар асарнинг ўткир публицистик руҳини янада таъкидлайди, курашчан, яловбардор комсомолнинг кўп қиррали бадиий образини чизишда фаол иштирок этади. Актёрлар, режиссёр, рассом, ёзувчининг драмадаги она-Ватанга садоқат, халқлар дўстлиги, коммунистик идеалларга фидойилик, ота-боболарнинг эзгу ишларига ворисийлик ғояларини эҳтирос, меҳр ва эътиқод билан ифодалай олганлар.

«Ёш гвардия» театри эзгу ғояларнинг тарғиботчиси сифатида актив фаолият кўрсатишга интилмоқда, ҳақиқатни дадил айтишга уринмоқда. шакл, йўл қидирмоқда. «Қора камар» спектакли ана шундай изланишларнинг яхши самарасидир.

Салоҳиддин МАМАЖОНОВ.

СССР — Ҳиндистон дўстлиги фестивали совет ва ҳинд халқлари ҳамкорлиги саҳифасига ёзилмоқда. Бу фестиваль доирасида ажойиб учрашувлар бўлиб ўтаётир. Санъаткорлар ҳамкорлиги янги қадамлар ташлашга имкон яратмоқда.

М. Турғунбоева номли «Баҳор» давлат халқ рақс ансамбли Ҳиндистоннинг «Кадамб» қўшиқ ва рақс ансамбли билан биргаликда катта концерт программасини тайёрлади. Москвада, фестиваль ёпилиш чоғида санъаткорлар бу программани намойиш этадилар. Суратда: ўзбек ва ҳинд рақкосалари репетиция пайтида.

А. РИСҚИЕВ фотоси (ЎзТАГ).

● СПОРТ ● СПОРТ ● ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

• Футбол: Европа чемпионати якунланди

ЁМОНМАС... АММО, КЎНГИЛ ТЎЛМАЙДИ

Футбол оламини ларзага солиб турган кунлар орқада қолди. Мухлисларнинг беором, уйқусиз тунлари тугади. Ишқибозлар икки ҳафта мобайнида қитъа биринчилиги учун курашган кучли командаларнинг ажойиб футбол спектаклларини томоша қилдилар. Саккиз команда икки группага бўлиниб, бутун куч ва маҳоратини ишга солди, совринли ўринларга даъвогарлик қилди, умидвор ўйинлар кўрсатди. Зеро омад ҳеч ким ўйламаган, башорат қилмаган команда — Голландия футболчиларига кулиб боқди. Улар Европа чемпионатининг олтин медалларига сазовор бўлдилар.

Сирасини айтганда ғолиблик учун курашни охиригача етказиш осон бўлмади. Қизиғи шундаки, ҳал қилувчи учрашув иштирокчилари иккинчи группа командалари орасидан чиқди. Чемпионат бошланиши арафасида мухлислар ўртасида беш ўйинни муваффақиятли ўтказган команда ғолиблик суппасига кўтарилиши тайин, деган мулоҳаза пайдо бўлганди. Зеро, шунча ўйинни мағлубиятсиз ўтказиш биронта коллективга насиб этмади. Ҳатто, қитъа чемпионлигига мушарраф бўлган Голландия футболчилари ҳам группа ўйинларида совет футболчиларидан мағлубият аламини тортишгани ҳаммага маълум.

Катта футболда омад ва тасодифлар бўлиши табиий.

Тенг кучга эга бўлган икки команда айни пайтда имкониятларини тўлиқ тасарруф этолмай қолиши ҳам мумкин. Шу жиҳатдан қараганда СССР терма командасининг бу йилги составини мукаммал, катта футбол талабларига мос ва хос дея оламиз. Футболчиларимиз устозлари В. Лобановский режаларини рўёбга чиқаришди. Катта тренер чемпионат бошланиши олдидан финал ўйинда иштирок этиш биз учун асосий программа бўлади, деган эди. Афсуски, спорт шарҳловчилари ва мутахассисларнинг аксарияти командамизни финалда кўришни тахмин ҳам қилиша олмади. Аксинча, ҳал қилувчи ўйинда Голландия футболчилари билан Италия балки ГФР командалари учрашадилар, деб башорат қилдилар. Начора, олдиндан айтилган гаплар ҳамиша тўғри бўлавермас экан.

Ўтган шанба куни Мюнхендаги олимпиада стадиони мухлислар билан лиқ тўлди. Майдонга сўнгги учрашувни ўтказиш учун СССР ва Голландия командалари тушдилар. Учрашув бошидаёқ футболчиларимиз ташаббус билан ҳужумкорликка зўр беришди. Уларнинг устунлиги сезилиб турди. Лекин тўп киритиш 35-минутдан кейин бошланди. Бутун команда учун бир ўзи ўйнайди, деб юқори баҳоланаётган голландиялик чапдаст тўпурар Р. Гуллит дарвозани аниқ нишонга олиб, ҳисобни очди. Шунда ҳам вакилларимиз бўшашмасликка, ҳисобни тенглаштиришга уринишди. И. Белановнинг 11-метрлик жарима тўпини уролмаслиги эса футболчиларимиздан омад қочганлигини намоён этди. Голландия ўйинчилари эса ҳимоячиларимиз орасидаги ўзига хос парокандаликдан фойдаланиб, яна бир тўп киритишга муваффақ бўлдилар. Шундан кейинги ҳаракатлар зое кетаверди.

— Албатта, ютуқларнинг бой берилиши бироз афсусланарли, — дейди терма командамиз катта тренери В. Лобановский, — агар Беланов жарима тўпини нишонга уришни ўрнига қўйганда, балки манзара бизнинг фойдамизга ўзгариши мумкин эди. Лекин ўйин олдидан футболчиларга жон куйдириб, таваккалчиликка берилиб, тезкор ўйин кўрсатиш ҳамда биринчи бўлиб тўп уришни вазифа қилган эдик. Танаффусгача ўйинчиларимизда ана шундай ҳаракатлар зоҳир бўлиб турди. Ҳарқалай биринчилик учун курашда ўйланган режамиз амалга ошди. Йигитлар ҳалол ва астойдил меҳнат қилишди. Лекин ҳали таҳлил ва ўрганишлар кўп бўлади. Ўйлаймизки, катта футбол маҳорат мактаби бўлиб қолади.

Ғолиб команда тренери Р. Михельс ўз қувончини шундай баҳам кўради: «Очиғини айтсам, энди мен Голландия терма командасига бошчилик қилмайман. Ғарбий Германия клубларидан бирига устозлик қилиш ниятим бор. Лекин, совет футболчиларининг ўйинлари, айниқса танаффусгача бўлган ҳаракатлари менга маъқул келди. Ҳатто мен улар майдондан ғолиб сифатида чиқадилар, деган хаёлга ҳам бордим. Аммо катта футбол «гирдоби» бизларни юлқиб, юзага чиқарди».

Ҳа, футболчиларимизнинг ўн олти йиллик танаффусдан кейин ҳал қилувчи ўйинда иккинчи марта иштирок этишлари қувонарли, албатта. Зотан, вакилларимизни чемпион бўлишлари учун ҳам имкон бор эди. Бунга камдан-кам мухлислар шубҳа билан қарашди. Учрашувни синчковлик билан кузатган киши умумкучлар тенглигини, фақат айрим футболчилар ҳаракатида устунлик борлигини пайқади. Жумладан, минглаб мухлисларни ром этган серҳаракат Р. Гуллит ҳамда моҳир тўпурар М. Бастен маҳорати ўрганса арзигулик. Кейин Голландия ўйинчиларида аниқ тўп оширишлар, дарвозага «замбарак» зарб беришлар, айниқса майдонда бош билан тўп уришлар диққатга сазовор.

Европа чемпионати финалида жами 34 та тўп киритилди. М. Бастен бешта тўп киритган бўлса, ГФР ўйинчиси Р. Феллер билан совет спортчиси О. Протасов дарвозани иккитадан нишонга олишди. Энг «тезкор» тўп эгаси футболчимиз С. Алейников бўлди. Маълумки, майдонда кутилмаганда хатоликка йўл қўйилиши, баъзан ножўя ҳаракатлар бўлиши табиий. Бундай пайтда хакамлар сариқ карточка кўрсатиб, футболчини огоҳлантиришади. Бу борада ўйинчиларимиз «биринчи» бўлишди. Улар 14 марта огоҳлантириш олишибди. Италия командаси 9 марта, Испания 6 марта, Голландия 5 марта ана шундай огоҳлантиришларга «сазовор» бўлишди. ГФР командаси бу борада тартибли эканлигини намойиш этди. Улар бор-йўғи бир мартагина сариқ карточкани кўришди.

Шундай қилиб, қитъа биринчилиги учун кураш поёнига етди. Совет футболчилари Европа «юлдузлари» ҳисобланган ГФР, Англия, Италия, командаларини ортда қолдириб, чемпионатни иккинчи ўрин билан якунлашди. Бу албатта қувонарли. Мухлислар таъбири билан айтганда ёмонмас. Лекин чемпионликка йўл очиқ эди. Имконият бой берилди дейиш қийин. Аммо финал ўйиндан кўнгил тўлмай қолди дегинг келади. Энди навбат мутахассисларга. Улар ютуқ ва камчиликларни ҳар жиҳатдан таҳлил этишлари, хулоса чиқаришлари ва вазифа қўйишлари турган гап.

Ҳ. НОСИРОВ,

Ҳ. СУЛТОНОВ.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ 1988-1989 ўқув йили учун ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА КЕЧКИ БЎЛИМГА

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Таълим ўзбек ва рус тилларида олиб бориладиган ихтисосликлар: тарих, она тили ва адабиёт, педагогика ва бошланғич таълим методикаси, музика, меҳнат ва касб таълими, математика, химия.

Таълим рус тилида олиб бориладиган ихтисосликлар: биология.

Таълим ўзбек тилида олиб бориладиган ихтисосликлар: физика, чизмачилик ва тасвирий санъат, педагогика ва психология (мактабгача).

«Математика», «Тарих», «Она тили ва адабиёт», «Музика», «Чизмачилик ва тасвирий санъат» ихтисосликларига қаерда ишлашидан қатъи назар барча шахслар қабул қилинади. Бошқа ихтисосликларга эса танланган ихтисосликларда ишлаб турганлар ариза топшира оладилар.

Институтга кирувчилар қайси ихтисосликни танлашидан қатъи назар она тили ва адабиётдан иншо ёзадилар, ихтисосликлар бўйича эса қуйидаги фанлардан кириш имтиҳонлари топширадилар: ОНА ТИЛИ ВА АДАБИЁТ — она тили ва адабиёт (оғзаки), СССР тарихи (оғзаки); **ТАРИХ** — СССР тарихи (оғзаки), жамиятшунослик (оғзаки); **ПЕДАГОГИКА ВА БОШЛАНҒИЧ ТАЪЛИМ МЕТОДИКАСИ** — СССР тарихи (оғзаки), математика (оғзаки); **ПЕДАГОГИКА ВА ПСИХОЛОГИЯ** (мактабгача)— биология (оғзаки), она тили ва адабиёт (оғзаки); **БИОЛОГИЯ** — биология (оғзаки), химия (оғзаки); **ХИМИЯ** — химия (ёзма), физика (оғзаки): **МАТЕМАТИКА, ФИЗИКА, МЕҲНАТ ВА КАСБ ТАЪЛИМИ** — математика (ёзма), физика (оғзаки); **ЧИЗМАЧИЛИК ВА ТАСВИРИЙ САНЪАТ** — қалам тасвир (ёзма), чизмачилик (ёзма); **МУЗИКА** — музика (музика назарияси ва сольфеджио, бирор чолғу асбобини чалиш, қўшиқ айтиш ва дирижёрлик), СССР тарихи (оғзаки).

Танланган ихтисосликларга мос ўрта махсус маълумотга эга бўлиб, ихтисослиги бўйича камида бир йил ишлаб турганлар кириш имтиҳонларисиз суҳбат орқали қабул қилинади.

ҲУЖЖАТЛАР 15 ИЮЛГАЧА, СУҲБАТ ОРҚАЛИ КИРУВЧИЛАРНИНГ ҲУЖЖАТЛАРИ ЭСА 10 ИЮЛГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ 16 ИЮЛДАН, СУҲБАТЛАР ЭСА 5 ИЮЛДАН БОШЛАНАДИ.

Қабул комиссиясига қуйидаги ҳужжатлар топширилади: ўрта маълумот тўғрисидаги ҳужжатнинг асл нусхаси, охирги иш жойидан характеристика, меҳнат дафтарчасидан кўчирма, 086/V формадаги медицина справкаси, 6 та 3x4 см. ҳажмидаги фотосурат.

Паспорт ва ҳарбий хизматга алоқадорлик ҳақидаги ҳужжат шахсан кўрсатилади.

Мурожаат учун адрес: 700100, Тошкент шаҳри, Педагогика кўчаси, 103-уй.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги Тошкент давлат маданият институти 1988-1989 ўқув йили учун ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА КУНДУЗГИ БЎЛИМГА

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Кутубхонашунослик факультетига: оммавий ва илмий кутубхоналарнинг кутубхоначи-библиографи; болалар ва мактаб кутубхоналарининг кутубхоначи-библиографи.

Маданий-оқартув ишлари факультетига: халқ чолғу асбоблари ҳаваскорлик оркестри раҳбари, пуфлаб чалинадиган асбоблар ҳаваскорлик оркестри раҳбари, ҳаваскор театр коллективи раҳбари, клуб иши методист-ташкилотчиси, оммавий байрамлар режиссёр-ташкилотчиси, ҳаваскорлик хореография коллективи раҳбари, ҳаваскорлик халқ музикаси ансамбли раҳбари (ўзбек).

Ўқиш муддати — 4 йил.

ИНСТИТУТГА КИРУВЧИЛАР ҚУЙИДАГИ ФАНЛАРДАН ИМТИҲОН ТОПШИРАДИЛАР:

КУТУБХОНАШУНОСЛИК ФАКУЛЬТЕТИГА:

она тили ва адабиёт (иншо), **она тили ва адабиётдан** (оғзаки), **СССР тарихидан** (ёзма).

МАДАНИЙ-ОҚАРТУВ ИШЛАРИ ФАКУЛЬТЕТИГА:

танланган мутахассислик (соҳа) **бўйича, СССР тарихи ҳамда она тили ва адабиётдан** (иншо) **топширадилар.**

Клуб иши методист-ташкилотчиси мутахассислигига кирувчилар қабул комиссиясига биронта клуб тадбири ёки оммавий байрамнинг сценарийсини тақдим этишлари лозим. Имтиҳон пайтида қўшиқ ёки рақс ижро этиш, суҳбат ўтказиш, афиша ёки таклиф билети эскизини тайёрлаш, байрам концерти программасини тузиш қобилиятларини намоён этишлари керак.

Ҳаваскорлик театри коллективи раҳбари мутахассислигига кирувчилар ҳаваскорлик театрида қатнашиш тажрибасига, драматургия, театр, рассомлик ва музика соҳасида муайян билим ва ижодий қобилиятга эга бўлишлари керак. Қабул комиссиясига драматик асарнинг режиссёрлик таҳлилини ёзма тақдим этиш, имтиҳон пайтида шеър, бадиий асардан парча, масал ўқиб бериши ва этюд ижро этиши зарур.

Оммавий байрамлар режиссёр-ташкилотчиси мутахассислигига кирувчилар — ижодий ва ташкилотчилик қобилиятини намоён қилишлари билан бирга, театрлаштирилган тадбирлар ва оммавий байрамлар ҳақида маълум тасаввурга эга бўлишлари ҳам талаб қилинади.

Ҳаваскорлик халқ чолғу асбоблари оркестри раҳбари, пуфлаб чалинадиган асбоблар ҳаваскорлик оркестри раҳбари, ҳаваскорлик халқ музика ансамбли раҳбари мутахассислигига кирувчилар — шу мутахассисликка оид музика маълумотига эга бўлишлари лозим.

Имтиҳон қабул қилиш қуйидаги босқичларда олиб борилади: программани ижро этиш (дирижёрлик қилиш ва бирор чолғу асбобини чалиш), сольфеджио (оғзаки), фортепиано.

Ҳаваскорлик хореография коллективи раҳбари мутахассислигига кирувчилар — рақсга тушишни билишлари ва рақсларни саҳналаштира олиш қобилиятига эга бўлишлари лозим.

АРИЗАЛАР 15 ИЮЛГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Имтиҳонлар ва студентликка қабул қилиш 16 июлдан 5 августгача ўтказилади.

Ректор номига ёзилган аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб тақдим этилади: ўрта маълумот тўғрисидаги ҳужжат (асли), сўнгги иш (ўқиш) жойидан ўқув юртига кириш учун характеристика-йўлланма, медицина справкаси (086/У форма), 6 дона фотосурат (3x4), меҳнат ёки колхоз дафтарчасининг нусхаси.

Ўқишга кирувчилар паспорт, ҳарбий билет ёки ҳарбий рўйхатдан ўтганлиги тўғрисидаги гувоҳномани шахсан кўрсатадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Високовольтний массиви, 3-сектор, 127«а» уй. Телефонлар: 62-03-24, 62-03-28, 62-38-33.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги коллективи Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган врач, республика аҳамиятидаги шахсий пенсионер С. Аҳмедовга рафиқаси

Башорат МИРЗААҲМЕДОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Узсовпроф» раҳбарлиги, партия ва касаба союз ташкилотлари ходимлари геология-қидирув ишлари ходимлари касаба союзининг Ўзбекистон республика комитети раиси А. М. Ашуралиевга онаси

Торатен АШУРАЛИЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Ботаника институти коллективи катта илмий ходим Т. У. Раҳимовага қизи

Лола РАҲИМОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент давлат педагогика институти ректорати, партия ва касаба союз ташкилотлари илмий атеизм, этика ва эстетика кафедрасининг ўқитувчиси М. Исомовга отаси

Куронтой ИСОМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

• Тингланг, томоша қилинг

28 ИЮНЬ, СЕШАНБА

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — «Ильич заставаси». Бадиий фильм, 1 ва 2-қисмлар. 12.35 — С. Прокофьев. 1-симфония. 12.50 — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XIX Бутуниттифоқ конференциясининг очилиши. 20.20 — Беш йиллик: ишлар ва одамлар. 20.40 — «Бригада». Адабий композиция. 21.30 — Время. 22.15 — «1988 йил қўшиқлари». 23.40 — Телефильм. 24.00 — Время.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳужжатли фильм. 9.30 — Концерт. 10.00 — Теннис. Уимблдон турнири. 11.00 — «Ветеранлар, Сизлар учун». 12.00 — А. Платон. «Бу гўзал ва шижоатли оламда». 12.35 — С. Прокофьев. 1-симфония. 12.50 — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XIX Бутуниттифоқ конференциясининг очилиши. 20.15 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.30 — «Музикали киоск». 21.00 — Ритмик гимнастика. 21.30 — Время. 22.15 — «Бахмал мавсум». Бадиий фильм. 24.00 — Время.

ЎзТВ-I. 12.50 — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XIX Бутуниттифоқ конференциясининг очилиши. 20.00 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ҳужжатли фильм. 21.00 — Ахборот. 21.20 — Ёзувчи сўз сўрайди. 21.30 — Время. 22.15 — Концерт. 22.50 — «Менга сўз беринг». Бадиий фильм, 2-серия. 24.00 — Время.

ЎзТВ-II. 19.35 — Ҳужжатли фильм. 19.55 — «Қўқон воқеаси». Бадиий фильм, 2-серия. 21.00 — Объективда — қайта қуриш. **Душанба.** 21.30 — Время. 22.15 — Концерт заллари бўйлаб.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА: 8.15 — Сўзларининг устидан чиқдилар. 8.30 — Ватан ва партияни мадҳ этамиз! 9.36 — Оммабоп қўшиқлар. 9.45 — Коммунистлар наказлари 12.10 — Ишчинома. 12.30 — Ленин ҳақида, партия ҳақида қўшиқлар. 12.55 — Совет Иттифоқи Комунистик партияси XIX Бутуниттифоқ конференциясининг очилиши. 19.20 — Ленин даҳоси билан. Кантата. 19.50 — Халқаро кундалик. 21.00 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.00 — XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида. 23.30 — Оқшом тўлқинларида.

Р. — 09846. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. А. — 147. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12